

VOORWOORD

‘Durf niet te kiezen,’ riep één van de mecenasen op tijdens een relatieavond. Het brede palet van Museum De Lakenhal, stadsmuseum voor kunst én geschiedenis, vraagt om steeds een tijdelijke focus aan te brengen in onze programmering. In 2023 kozen we ervoor om de kunstenaars uit de stad centraal te zetten, zowel uit het heden als het verleden. Daarnaast wilden we vanuit Leids perspectief aandacht besteden aan het Herdenkingsjaar Slavernijverleden.

In maart opende de internationale tentoonstelling *David Bailly – Tijd, dood en ijdelheid*, samengesteld door onze conservatoren Janneke van Asperen en Christiaan Vogelaar. Door zowel pers als publiek werd de tentoonstelling zeer lovend ontvangen. We vertaalden jarenlang materieel-technisch en kunsthistorisch onderzoek naar een publicatie. Veel vragen die al lange tijd in het museum leefden rondom Bailly's topstuk 'Vanitasstillevens met portret van een jonge schilder' werden beantwoord. Het project toonde aan hoe we als middelgroot museum op internationaal niveau bij kunnen dragen aan kennisdeling over een belangrijke meester uit onze collectie.

In het najaar lanceerden we op succesvolle wijze een tweejaarlijkse prijs voor jonge beeldend kunstenaars uit Leiden: de Doesjenel Prijs. Het idee werd samen met het Jong Mecenaat ontwikkeld en zal ook de komende jaren door hen worden ondersteund. Als stadsmuseum vinden we het belangrijk om bij te dragen aan de ondersteuning, ontwikkeling en zichtbaarheid van een nieuwe generatie lokale kunstenaars. Winnaar van de Doesjenel Prijs was Kwinnie Lê met een ontroerend werk over haar

Vietnamees-Nederlandse achtergrond. Emma van Noort ontving de publieksprijs.

Met *Strijden Ga Ik – Anton de Kom en de Surinaamse Studenten Unie* besteedden we aandacht aan het Herdenkingsjaar Slavernijverleden. De tentoonstelling was een initiatief van de Universiteitsbibliotheken Leiden en stelden we samen in cocreatie met de alumni van de Surinaamse Studenten Unie, schrijfster Henna Goudzand en kunstenaars Emma Lesuis en Hedy Tjin. We hostten een Ketikoti Tafel in het museum en tijdens Lakenhal Laat besteedden we aandacht aan de doorwerking van het slavernijverleden in onze huidige samenleving.

De bezoekersaantallen stegen met 10.000 ten opzichte van het vorige jaar. Mede door programma's als Lakenhal Laat maar ook door de samenwerking met hedendaagse (jonge) kunstenaars en jongerenpartners bereikten we bijna onze doelstelling om het percentage jongvolwassenen met 5% te laten stijgen.

Ontzettend blij waren we ook met de structurele steun van de Gemeente Leiden om ons externe depot uit te breiden. De depots stonden zo vol dat veilig werken niet meer mogelijk was. Veel aandacht ging afgelopen jaar ook uit naar het stroomlijnen van de organisatie en het verbeteren van werkprocessen.

De successen die we dit afgelopen jaar mochten vieren, zijn dan ook het resultaat van een gezamenlijke inspanning van onze medewerkers, de steun van vrienden, relaties en mecenasen, de fondsen die ons ondersteunden en het enthousiasme van ons publiek. Ik dank iedereen daar heel hartelijk voor en hoop u allen nog heel vaak in het museum te ontmoeten. Tot ziens in 2024!

INHOUD

OVER ONS 4

2023 IN CIJFERS 5

TENTOONSTELLINGEN 6

COLLECTIE & ONDERZOEK 11

PUBLIEKSPROGRAMMA 17

ONDERWIJS 23

SAMEN IMPACT MAKEN 27

MARKETING & COMMUNICATIE 31

FONDSENWERVING & RELATIEBEHEER 35

BEDRIJFSVOERING 39

BIJLAGEN 44

MET DANK AAN 45

AANWINSTEN 47

BRUIKLENEN 48

RESTAURATIES 49

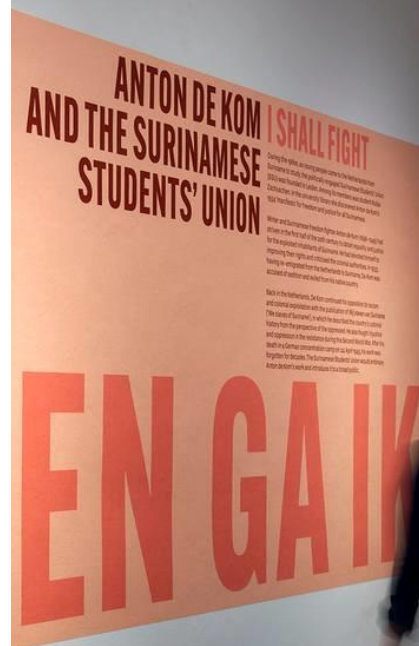
NEVENACTIVITEITEN 50

PUBLICATIES 51

PRESENTATIES & LEZINGEN 52

MEDEWERKERS 53

CONTACT & COLOFON 55

OVER ONS

MUSEUM DE LAKENHAL is het museum voor beeldende kunst, geschiedenis en kunstnijverheid van de stad Leiden. Het museum is gevestigd in de voormalige Leidse lakenhal, een gebouw uit 1640. De collectie bevat hoogtepunten van oude meesters als Lucas van Leyden, Rembrandt van Rijn en Jan Steen, naast werken van moderne en hedendaagse kunstenaars als Theo van Doesburg, Charley Toorop en Erwin Olaf. Het roemruchte verleden van Leiden komt aan bod in collectiepresentaties als Het Beleg en Ontzet van Leiden (1574) en Zeven eeuwen Leids Laken.

MISSIE

We vinden het belangrijk onze topcollectie van eeuwenoude en hedendaagse kunstwerken en objecten zo goed mogelijk te bewaren voor toekomstige generaties. Vanuit deze collectie maken we een programma dat ruimte geeft aan ontdekking, nieuwsgierigheid en reflectie voor een zo breed mogelijk publiek. Hierin brengen we werelden bij elkaar - verschillende perspectieven, mensen, tijden en verhalen. We richten ons daarbij op de thema's van gisteren én morgen.

VISIE

Als museum voelen we ons verbonden met onze stedelijke omgeving én staan we midden in de wereld. We geloven in de kracht van kunst, de bijzondere ruimtelijke ervaring in ons museumgebouw, de ontmoeting met het echte object en de rijke verhalen die onze collectie in zich draagt.

2023 IN CIJFERS

COLLECTIE

24.000

collectiestukken

1.500

collectiestukken
op zaal

54

aanwinsten (+ 35%)

9 restauraties

604

uitgaande bruiklenen

DONATEURS

536 VRIENDEN

39 MECENASSEN

PUBLIEKSPROGRAMMA

69

vaste evenementen
(+ 17%)

12.408

bezoekers publieks-
programma (+ 16%)

6.500

bezoekers
Kunstroute (+ 18%)

790

bezoekers
Lakenhal Laat (+ 260%)

500

deelnemers aan dementieprogramma
Memorabel (+ 61%)

BEZOEKERS

66.792 bezoekers (+ 21%)

436.473 bezoekers zagen
onze collectie in andere musea

46% woonachtig in regio Leiden

49% voor het eerst in ons museum

58% ouder dan 50 jaar

34% jonger dan 35 jaar (+ 13%)

1 TENTOONSTELLINGEN

9 tentoonstellingen/ presentaties

2

3

4

5

9

8

7

6

ONDERWIJS

915 scholieren primair onderwijs (+ 80%)

2.425 scholieren voortgezet onderwijs (+ 92%)

585 studenten MBO/ HBO/ WO

MARKETING & COMMUNICATIE

12.862 volgers Facebook

8.717 volgers Instagram (+ 11%)

6.721 volgers X

4.262 volgers LinkedIn (+ 11%)

3.369 nieuwsbriefabonnees

€ 505.000

mediawaarde (+ 12%)

TENTOONSTELLINGEN

DAVID BAILLY – TIJD, DOOD EN IJDELHEID

Looptijd: 10 maart t/m 2 juli 2023

Aantal bezoekers: 26.935

Samenstelling: Janneke van Asperen en Christiaan Vogelaar

Ontwerp: Part of a Bigger Plan/ Christian Borstlap

Als museum ontvangen we niet de meeste bruikleenverzoeken voor Rembrandt of Jan Steen, maar voor 'Vanitasstillevens met portret van een jonge schilder' van David Bailly. Een spectaculair schilderij uit 1651 dat wereldberoemd is vanwege de hoge kwaliteit en raadselachtige symboliek. Toch is de schilder bij het grote publiek amper bekend. Met deze tentoonstelling gaven we deze onbekende meester het podium dat hij verdient.

Het topstuk van David Bailly vormde het middelpunt van de tentoonstelling. Daaromheen presenteerden we negentig werken van Bailly en tijdgenoten, zoals Jan Lievens, Jan Davidsz. de Heem en de jonge Rembrandt. We wierpen licht op de vele raadsels rondom het leven en werk van de David Bailly en presenteerden het vanitasgenre in volle breedte.

Het lange onderzoek dat aan de tentoonstelling voorafging leidde tot belangrijke nieuwe wetenschappelijke inzichten: we kwamen onbekende portretten van Bailly op het spoor, kwamen meer te weten over Bailly's persoonlijke leven en legden verborgen gezichten bloot onder zijn meesterwerk. Voor dit onderzoek werkten we o.a. samen met experts van Universiteit Leiden en het Rijksmuseum.

Op een voorbeeldige tentoonstelling over de populaire portretschilder David Bailly in Leiden staat zijn beste en meest raadselachtige schilderij centraal.

– NRC (★★★★)

HOMO BULLA / THE LAST WALTZ

Looptijd: 10 maart t/m 2 juli 2023

‘Homo bulla est,’ schreef Erasmus, oftewel: de mens is een zeepbel. In het oeuvre van Bailly herinneren zeepbellen ons aan de vluchtigheid van het leven. Gelijktijdig met de tentoonstelling over David Bailly presenteerden we een video-drieluik van de Leidse kunstenaar Inge Reisberman op onze Achterplaats, als hedendaagse tegenhanger van de 17^e eeuwse vanitaskunst.

Het videotriptiek *The Last Waltz* is opgenomen in de monumentale Meelfabriek in Leiden. Samen met een professionele bellenmaker legde Reisberman een zeepbellenperformance vast. De drie korte films vormen een onderdeel van zeventien videowerken met als overkoepelende titel *Homo Bulla*.

PRESENTATIE

DOESJENEL PRIJS 2023

Looptijd: 23 september 2023 t/m 7 januari 2024

Aantal bezoekers: 19.508

Samenstelling: Nicole Roepers

Dit jaar lanceerden we in samenwerking met het Jong Mecenaat een nieuwe beeldende kunstprijs voor kunstenaars onder de 35 jaar die een aantoonbare band met Leiden hebben: de Doesjenel Prijs. In een stad waar geen kunstacademie aanwezig is, vinden we het als kunstmuseum van de stad belangrijk oog te hebben voor jong talent en dit te ondersteunen met een stimuleringsprijs.

Uit 33 inzendingen selecteerde de jury G.C. Heemskerk, Emma van Noort en Kwinnie Lê als genomineerden. In de kleine Van Steijnzaal werd een tentoonstelling samengesteld met de film en het storyboard *The Plantriarchy* van G.C. Heemskerk, de installatie *Christina's Choreography* van Emma van Noort en de video en installatie *A Father's Passport* van Kwinnie Lê.

Op 8 december werd tijdens een feestelijke prijsuitreiking de winnaar bekendgemaakt: Kwinnie Lê. Met de hervertelling van haar vaders ervaringen tijdens de oorlog in Vietnam won zij een bedrag van 5.000 euro en de Doesjenelcirkel, een speciaal voor de prijs ontworpen porseleinen object door Judith Bloedjes. Emma van Noort won de publieksprijs.

De Doesjenel Prijs verwijst naar het beroemde Leidse kunstenaarsechtpaar Theo van Doesburg en Nelly van Doesburg-Van Moorsel, die in privékringen ook wel Doesjenel werden genoemd. Zij gingen grensverleggend en interdisciplinair te werk en vormen daarom de inspiratiebron voor de prijs.

DE HARDNEKKIGHEID VAN DE HOOP

Looptijd: 23 september 2023 t/m 7 januari 2024

Aantal bezoekers: 19.508

Samenstelling: Nicole Roepers

De staat van de wereld daagt ons uit om in actie te komen. Maar hoe houden we hoop bij zoveel complexe problemen? Hebben we de moed om ons hardnekkig te blijven inzetten voor een betere wereld? Of is het hoop tegen beter weten in? Dat onderzochten drie kunstenaars, met een aantoonbare band met Leiden, in de tentoonstelling *De hardnekkigheid van de hoop*.

In heel verschillende media raakten Hans de Bruijn, Anjet van Linge en Sophia Blyden op hoogstpersoonlijke wijze dit thema aan. De Bruijn liet zich voor zijn serie monumentale schilderijen inspireren door het werk van Caspar David Friedrich. Friedrichs werk is het toonbeeld van de romantische schilderkunst: de blik van een eenzame wandelaar in een onherbergzaam landschap. In De Bruijns werk zien we dezelfde *Sehnsucht*: een pijnlijk verlangen naar het onbereikbare.

Met de beeldengroep *Requiem* (2020) creëerde Anjet van Linge verbondenheid in tijden van eenzaamheid. Tijdens de lockdown hakte Van Linge 125 dagen lang een kruis uit een blok inheems hout en nodigde mensen van over de hele wereld uit om via sociale media de kruizen van een persoonlijke boodschap te voorzien. Schrijver en spoken word-artiest Sophia Blyden onderzocht in *Sinaasappel gezocht/ gevonden/ gezocht* hoe je jezelf leert om te kiezen voor hoop zonder de schaduwzijde te vergeten.

GEDENKSTEEN VOOR WERNER LUCAS

Looptijd: 18 april t/m 21 mei 2023

Op 24 oktober 1943 stortte de nazi-jachtvlieger Werner Lucas neer aan de Hooigracht in Leiden. Tien jaar later werd een gedenksteen voor hem gemaakt in opdracht van de Zusters Franciscanessen van het naastgelegen ziekenhuis. Omdat de zusters volgens een strenge regel van christelijke naastenliefde leefden, maakte het geen verschil dat het hier om een nazi-piloot ging. Na de Tweede Wereldoorlog werden in Nederland nauwelijks gedenktekens opgericht ter herinnering aan Duitse soldaten. Daarom is deze steen bijzonder, maar ook beladen. De steen verdween in 1972 of 1973 na de verhuizing van het ziekenhuis. Podcastmaker Pim van der Heiden wist de steen op te sporen en presenteerde deze in onze Papehal.

TRADITIONEEL AMBTSKOSTUUM

Looptijd: 29 augustus t/m 8 oktober 2023

Op 1 september 2023 stopte Henri Lenferink als burgemeester van Leiden. Na ruim 20 jaar was hij de langstzittende burgervader van ons land. Hij vervulde zijn functie serieus, met zo nu en dan een ludieke historische kwinkslag. Zo droeg hij tijdens het Leidens Ontzet in 2011 voor het eerst een traditioneel kostuum voor burgemeesters. De 3 October Vereniging vierde toen haar 125-jarig bestaan. Daarna droeg hij het elk jaar tijdens de viering van Leidens Ontzet. Ter ere van zijn afscheid toonde Museum De Lakenhal een presentatie over het traditionele burgemeesterspak.

SIEBOLD'S DREAMS

Looptijd: 25 mei t/m 25 september 2023

In 2023 was het tweehonderd jaar geleden dat de Duitse arts Philipp Franz von Siebold (1796-1866) in dienst van de Nederlandse regering voet aan wal zette in Japan. Zijn verzameling Japanse landkaarten, gebruiksvoorwerpen, traditionele kleding, opgezette dieren en prenten van Japanse kunstenaars zijn inmiddels wereldberoemd; een groot deel bevindt zich in het huidige Japanmuseum SieboldHuis in Leiden, waar Siebold zich in 1832 vestigde. Museum De Lakenhal, Japanmuseum SieboldHuis en Museum de Schat van Simpelveld toonden dit jaar wandkleden en prints van kunstenaarsduo Marta Volkova en Slava Shevelenko. Hiervoor lieten zij zich inspireren door het leven en de collectie van Siebold.

HET VAN DOESBURG EXPERIMENT

Looptijd: 1 december 2023 t/m 10 maart 2024

Wat gebeurt er als je de nieuwste technologie aan de gang laat gaan met het werk van Theo van Doesburg? We sloegen de handen ineen met Liselore Tissen, verbonden aan de Universiteit Leiden en de TU Delft, die in haar promotieonderzoek onderzoekt wat 3D-printers kunnen betekenen voor kunstbeleving en kunstonderzoek. Tissens stelling is dat reproducties de ervaring van het originele kunstwerk vergroten. Op zaal konden bezoekers vier 3D-prints van schilderijen van Theo van Doesburg uit onze collectie zien én aanraken.

STRIJDEN GA IK – ANTON DE KOM EN DE SURINAAMSE STUDENTEN UNIE

Looptijd: 10 november 2023 t/m 7 juli 2024

Aantal bezoekers: 55.129 (inclusief 2024)

Samenstelling: Surinaams Studenten Unie, UB Leiden, Museum de Lakenhal

Anton de Kom is vandaag de dag niet meer weg te denken uit de geschiedenis, maar dat is niet altijd zo geweest. Zijn geruchtmakende boek *Wij slaven van Suriname* uit 1934 raakte in de loop ter tijd in vergetelheid. In de jaren zestig ontdekte Rubia Zschuschen, student en lid van de Surinaamse Studenten Unie (SSU), in de Leidse Universiteitsbibliotheek De Koms tekst over vrijheid en gerechtigheid voor alle Surinamers. De SSU zou dit werk, waarin de geschiedenis van Suriname voor het eerst wordt beschreven vanuit het perspectief van de gekoloniseerden, omarmen en breed toegankelijk maken.

Vanaf 10 november vertelde de Surinaamse Studenten Unie in Museum De Lakenhal dit belangrijke en voor velen nog onbekende verhaal. In de tentoonstelling waren historische objecten en twee korte films van filmmaker Emma Lesuis te zien, waarin oud-leden van de SSU aan het woord komen. Kunstenaar Hedy Tjin maakte speciaal voor deze tentoonstelling kleurrijke wandschilderingen van prominente figuren uit deze geschiedenis. De tentoonstelling was een samenwerking met de SSU en de Universitaire Bibliotheken Leiden en kwam tot stand dankzij het onderzoek van Henna Goudzand Nahar.

Strijden ga ik [...] toont waarom de Nederlandse geschiedenis van kolonialisme, slavernij en gasterbeid ertoe doet en hoe deze geschiedenis geschreven vanuit een Zwart perspectief te lang geïsoleerd bleef.

– NRC (★★★★)

COLLECTIE & ONDERZOEK

Museum De Lakenhal presenteert en beheert een diverse verzameling van objecten op het gebied van kunst, kunstnijverheid en geschiedenis van de Gemeente Leiden. In de collectie bevinden zich topstukken van oude meesters als Rembrandt van Rijn, Lucas van Leyden en Jan Steen, naast die van moderne en hedendaagse kunstenaars als Charly Toorop, Theo van Doesburg en Marjan Teeuwen. De collectie bevat ongeveer 24.000 objecten. Hiervan bevinden zich er circa 1.500 op zaal en zo'n 600 objecten zijn langdurig uitgeleend aan andere instellingen. De rest van de objecten wordt bewaard in de depots. Hier beheren en beschermen we de collectie voor volgende generaties. Vanuit de collectie uit de depots worden regelmatig zaalwissels verzorgd om inhoudelijke of conservatoire redenen. Hierdoor kunnen we met kleine ingrepen de kijkervaring op zaal veranderen en worden in de vaste presentaties tijdelijk andere accenten gelegd.

AANWINSTEN

De collectie groeit gestaag met nieuwe aanwinsten. We maken hierbij dankbaar gebruik van schenkingen, legaten, langdurige bruiklenen, en kopen zelf aan. Omdat het museum frequent objecten krijgt aangeboden, hanteren we de regel van 'selectie aan de poort'. Dit betekent dat we selectief zijn in het accepteren van nieuwe objecten. Zo verrichten we niet alleen onderzoek naar de herkomst, maar ook naar de historische en esthetische waarde van het aangeboden werk en gaan we na wat voor objecten zich al in de

Collectie Nederland bevinden. Tevens kijken we of het werk iets toevoegt aan de verhalen die we vertellen en waarmee we onze collectie verbinden met hedendaagse onderwerpen. Een link met de stad Leiden is een van de uitgangspunten bij collectieverwervingen.

In 2023 konden we de museumcollectie met 54 objecten verrijken waaronder zes langdurige bruiklenen. Van een particuliere schenking zijn 22 objecten aangenomen met 19-eeuwse haarwerken, waaronder veel halffabricaten, van de Leidse firma van Kampenhout.

Ook kreeg het museum een zogenaamde vouwsleutel afkomstig uit de Breestraat aangeboden als schenking. Deze zware ijzeren vouwsleutel werkt nog steeds op het slot van de voordeur van Breestraat 24 in Leiden. Een opvouwbaar sleutel was functioneel maar ook een luxe object. De eigenaar, Cornelis van Tol, was in 1768 dan ook een van de rijkste inwoners van Leiden.

Tevens zijn drie werken van Floris Verster (twee tekeningen en een schilderij met anemonen) aan de collectie toegevoegd. Van Leidse kunstenaars zijn drie werken van Bunny Soeters, twee werken van Zedz en één werk van Remko Koopman verworven.

BRUIKLENEN

Langdurige bruiklenen

In 2023 heeft het museum zes langdurige bruiklenen mogen ontvangen. Van het Rijksmuseum Amsterdam kreeg het museum het werk 'Jongeman met bontmuts' van de schilder David Bailly in bruikleen. Het werk bevond zich in het depot van het Rijksmuseum en is ter gelegenheid van de tijdelijke tentoonstelling *David Bailly – tijd, dood en ijdelheid* gerestaureerd, mede dankzij een financiële bijdrage van Stichting Dorodarte. De restauratie werd uitgevoerd door Kathrin Kirsch van het Restauratieatelier Amsterdam in samenwerking met het restauratieteam van het Rijksmuseum. Bij de restauratie werden ook oude restauraties verwijderd, waardoor de oorspronkelijke details in bijvoorbeeld de lichtwerking en stofuitdrukking van Bailly weer tevoorschijn kwamen. Na afloop van de tijdelijke tentoonstelling is het werk door het Rijksmuseum Amsterdam in langdurig bruikleen gegeven aan Museum De Lakenhal. Het schilderij heeft nu een vaste plek in de Rembrandtzaal van het museum naast Bailly's meesterwerk 'Vanitasstilleven met portret van een jonge schilder'.

Van de R.K. Sint-Christoffelparochie in Dreumel kreeg Museum De Lakenhal meerdere objecten in langdurige bruikleen waaronder een bijzondere zilveren miskelk uit 1510 die oorspronkelijk afkomstig is uit de Leidse Pieterskerk. Van een particuliere bruikleengever kreeg het

museum het schilderij *Portret van de familie Schrevelius* van de schilder Jacob Toorenvliet in langdurig bruikleen.

Kortdurende bruiklenen

Voor de realisatie van de tijdelijke tentoonstelling *David Bailly – Tijd, ood en ijdelheid* kwam een groot aantal nationale en internationale bruiklenen naar Leiden. Daaronder was een bruikleen uit het Louvre in Parijs, het Ashmolean Museum in Oxford en bruiklenen uit Duitsland, België, Polen en Canada. Naast enkele particuliere bruikleengevers werden veel werken uit collecties van Nederlandse instellingen getoond: uit het Rijksmuseum Amsterdam, de Universitaire Bibliotheken in Leiden, het Teylers Museum, het Mauritshuis, de Brantsen van de Zyp Stichting uit Arnhem, het Historisch Museum Den Briel, de Nationale Bibliotheek Den Haag, John & Marine Fentener van Vlissingen Art Foundation uit Zeist en het Groninger Museum.

Voor de presentatie *Siebold's Dreams* is werk van het kunstenaarsduo Marta Volkova en Slava Shevelenko in bruikleen genomen en getoond. Tevens zijn er bruiklenen in ontvangst genomen voor de expositie *De hardnekkigheid van de hoop* met werk van onder andere Hans de Bruijn en van de genomineerden voor de expositie van de Doesjenelprijs.

Uitgaande bruiklenen

In 2023 gingen vier werken uit de eigen collectie op reis naar vier verschillende musea in binnen- en buitenland. Het bloemstilleven van Catharina de la Court-Backer van vóór 1711 was in Madrid te zien in het Museo Thyssen-Bornemisza bij de tentoonstelling *Women Masters, Old and Modern*. Bijna 160.000 bezoekers hebben deze tentoonstelling gezien. En een werk van Hendricus Petrus Bremmer met de titel

Landschap met molen uit 1894 was in de tentoonstelling *Impressionism in Holland* bij het Museum Barberini in Potsdam tentoongesteld met meer dan 100.000 bezoekers.

RESTAURATIE

In 2023 zijn negen restauratiewerkzaamheden en behandelingen doorgevoerd ten behoeve van behoud van de objecten en om deze in collectiepresentaties te kunnen tonen. Omvangrijke restauraties waren die van een staande klok (circa 1740), de restauratie van een portret van Catharina van der Voort door Willem van Mieris (1685), en een schilderij van Antoine-Aloys Emmanuël van Bedaff met het Leidens Ontzet (1815-1829). Ook werd de Oud-Hollandse keuken gerestaureerd.

ONDERZOEK

Metamorfoze

Sinds 1893 bewaart Museum De Lakenhal 31 stalenboeken van de Staalmeesters uit de oude Laecken-Halle – een unieke bron van kennis over het 17^e en 18^e-eeuwse verfproces in de lakenindustrie. Leiden is een van de weinige lakensteden waar dit archiefmateriaal bewaard is gebleven. De boeken bevatten stalen lakense stof, goedgekeurd door de Leidse Staalmeesters, met daarbij gedetailleerde vermelding van de lakenververs, de verschillende type stalen en de datering. Deze combinatie van historisch textiel en tekst is van grote waarde voor een verscheidenheid aan (inter)nationale experts, zoals textiel- en economische historici, museumprofessionals, studenten geschiedenis en zelfs kunstenaars en ontwerpers met een interesse in historische verfprocedures.

De boeken zijn momenteel echter slecht raadpleegbaar. De collectie is fysiek zeer kwetsbaar en bijna alle boeken hebben een ernstige vervorming van het boekblok waardoor verkleefing is ontstaan tussen de bladzijden. De inhoud van de boeken is hierdoor nog grotendeels onontdekt of alleen sporadisch toegankelijk. Om de staalmeestersboeken toch raadpleegbaar te maken, is digitalisering gewenst.

Voordat de boeken echter gedigitaliseerd kunnen worden is een belangrijk vooronderzoek nodig naar de meest geschikte digitaliseringstechnieken en hulpmiddelen. In 2022 is daarom een onderzoeksproject gestart. In 2023 zijn er digitaliseringsproeven gemaakt en is er geëxperimenteerd met hulpmiddelen om na te gaan welke technieken haalbaar zijn en het minste risico vormen voor de collectie. In 2024 wordt het onderzoek voortgezet en afgerond.

Het onderzoek wordt mogelijk gemaakt door Metamorfoze: het nationale programma voor het behoud van papieren erfgoed van de Koninklijke Bibliotheek Den Haag. Aan het onderzoek werken we samen met Erfgoed Leiden en Omstreken. In 2023 zijn we tevens een samenwerking aangegaan met de Universiteit Amsterdam en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed door een afstudeerstudent mede te begeleiden bij haar onderzoek naar de stalenstoffen.

Hiernaast doet de afdeling Collectie onderzoek naar de museumcollectie naar aanleiding van vragen vanuit de stad, publiek en bezoekers van de website. Het kan hierbij gaan om kleinere inhoudelijke vragen en verzoeken om beeldmateriaal, maar ook om grotere onderzoeksvragen. Zo vond er in 2023 een groter onderzoek plaats naar de collectie die afkomstig is uit meerdere Leidse hofjes naar aanleiding van een vraag vanuit het bestuur van de hofjes.

Ook liet de afdeling zich op het gebied van auteursrecht adviseren door de auteursrechtexpert Annemarie Beunen van de Koninklijke Bibliotheek Den Haag.

Auteursrechten

Om de collectie te kunnen tonen en aan te bieden voor (her)gebruik aan (online-)bezoekers is het van belang dat de auteursrechtelijke status van de objecten bekend is. Van 40% van de objecten in de museumcollectie is nog niet vastgelegd of ze onder publiek domein vallen of auteursrechtelijk beschermd zijn. Het gaat om objecten waarvan de datering niet bekend of nog niet genoeg bij benadering bepaald is en of objecten waarvan de datum van overlijden van de vervaardiger(s) niet in onze collectiedatabase staat. In 2023 hebben we stappen gemaakt om de auteursrechtelijke status vast te leggen in de collectiedatabase. Hiervoor deed Copyclear een onderzoek. Door de collectie-database te vergelijken met Wikidata, die

gekoppeld is aan bronnen als RKDartist en DBNL, ontstond er een overzicht van overeenkomstige vervaardigers. Op basis hiervan is de auteursrechtelijke status geïmporteerd in de collectiedatabase en kan er verder onderzoek worden gedaan.

DEPOT

Tijdens het grote restauratie- en uitbreidingsproject van het museum (2017-2019) zijn de museumzalen uitgebreid en vernieuwd. De presentaties op zaal zijn in een prachtig evenwicht. De beheersituatie in de depots daarentegen is niet voldoende meegenomen tijdens het restauratieproject. Het meest nijpend was de opslag- en beheersituatie in het externe depot van het museum. Omdat dit externe depot overbelast was, konden collectieopslag en collectiebeheer niet meer adequaat uitgevoerd worden. Het museum was dan ook zeer verheugd met de goedkeuring van de Gemeente Leiden om extra depotruimte bij te huren.

In 2023 is de collectie intern verhuisd naar een groter depot. Hierdoor konden de collectiebeheer omstandigheden in één klap verbeterd worden en is het voor de museummedewerkers weer mogelijk om op een veilige manier hun werkzaamheden in het depot uit te voeren. Omdat de opslagcapaciteit ook bij de interne depots is bereikt en de depotlocaties en de techniek van het interne depot niet meer van deze tijd zijn, blijven we aan een toekomstbestendige depotoplossing voor de collectie van de Gemeente Leiden werken.

PUBLIEKSPROGRAMMA

Via ons publieksprogramma lieten we in 2023 een breed publiek op uiteenlopende manieren kennismaken met onze collectie en tijdelijke tentoonstellingen. Rondleidingen, verhalen in de Lakenhal-app en specifiek aanbod voor families, jongeren van 18-30 jaar en *special guests* vormen de basis van ons publieksprogramma. Dit jaar voegden we twee nieuwe programma's toe aan ons vaste aanbod: Kijken met je vingers en College op Zondag. Zo'n 12.500 bezoekers bezochten in totaal ons publieksprogramma; een stijging van 16% ten opzichte van het voorgaande jaar.

BESTAANDE PROGRAMMA'S

Gratis instaprondleidingen

In 2023 boden we verschillende rondleidingen aan, bijvoorbeeld over hoogtepunten of kernverhalen uit de collectie, ons bijzondere museumgebouw en de tijdelijke tentoonstellingen. We boden ook rondleidingen aan in Nederlandse Gebarentaal.

Lakenhal Laat

Onze maandelijkse avondprogrammering Lakenhal Laat voor jongvolwassenen is, na een succesvolle pilot in 2022, voortgezet in 2023. Elke tweede vrijdag van de maand verwelkomden we bezoekers tussen 19.00 en 22.00 uur met een prikkelend programma met artist talks, flietsrondleidingen, workshops, performances en muziek. De edities van februari en september waren geïnspireerd op de collectie. De overige edities sloten aan bij onze tijdelijke tentoonstellingen. We ontvingen in totaal circa 800 bezoekers.

10 februari	Rozengeur & Maneschijn
Een geureditie in aansluiting bij onze vaste collectie.
10 maart	David Bailly X Pink Moon
In aansluiting bij de tentoonstelling over David Bailly.
14 april	David Bailly: Vanitas als inspiratiebron
In aansluiting bij de tentoonstelling over David Bailly.
12 mei	David Bailly: The Vogue of Vanity
In aansluiting bij de tentoonstelling over David Bailly.
8 september	Clash of Art and Nature
Een natuureditie in aansluiting bij onze vaste collectie.
13 oktober	Radicale verbeelding
In aansluiting bij de tentoonstelling Hardnekkigheid van de hoop.
10 november	Op de barricade
In aansluiting bij de tentoonstelling Strijden ga ik.
8 december	The artists that make me
In aansluiting bij de Doesjenel Prijs.

Lakenhal-app

We vernieuwden de Lakenhal-app waarin onze audiotours te beluisteren zijn. De app bleek niet altijd compatibel met de toegankelijkheidsinstellingen van telefoons. Nu maakt de app gebruik van tekstvergroting en talkback-functie. Daarnaast hebben we de vormgeving en indeling van de app verbeterd door middel van beter kleurgebruik, typografie en contrastgebruik. Ook zijn we overgestapt van scannen van kunstwerken op zaal naar scannen van QR-codes. In totaal maakten zo'n 7.500 bezoekers gebruik van de Lakenhal-app (pick up rate van 11%).

Open Atelier

Elke zondagmiddag kunnen bezoekers van 6 tot 96 jaar terecht in ons atelier om hun creatieve talent te ontdekken en te verbreden. De gratis workshops sluiten zoveel mogelijk aan bij de tijdelijke tentoonstellingen en worden ontwikkeld en begeleid door professionele museumdocenten. De workshop Laag op Laag (afdrukken maken met een gelli-plate) sloot aan bij de tentoonstelling

over David Bailly, *Tasten in het duister* (blind kleien) werd gegeven bij *De Hardnekkigheid van de Hoop* en Beeldvlakken was geïnspireerd op het werk van Hedy Tjin als onderdeel van *Strijden ga ik*. In de zomervakantie boden we een carrousel aan van succesvolle workshops uit de afgelopen jaren. In totaal telde het Open Atelier 1.336 deelnemers in 2023.

Memorabel

Iedere eerste donderdag van de maand kunnen mensen met dementie en hun dierbaren terecht voor een gratis Memorabel-rondleiding of -workshop. Iedere keer is er iets nieuws te zien, doen en ontdekken aan de hand van een wisselend thema. In 2023 waren de rondleidingen en workshops telkens volgeboekt. Daarnaast kon het programma dankzij de gulle bijdrage van Stichting De Carolusgulden en Fonds 1818 ook gratis worden aangeboden aan zorginstellingen. In totaal mochten we 500 Memorabel-deelnemers ontvangen in 2023. Dit betrof zowel nog thuiswonende deelnemers, als deelnemers uit zorginstellingen.

NIEUWE PROGRAMMA'S

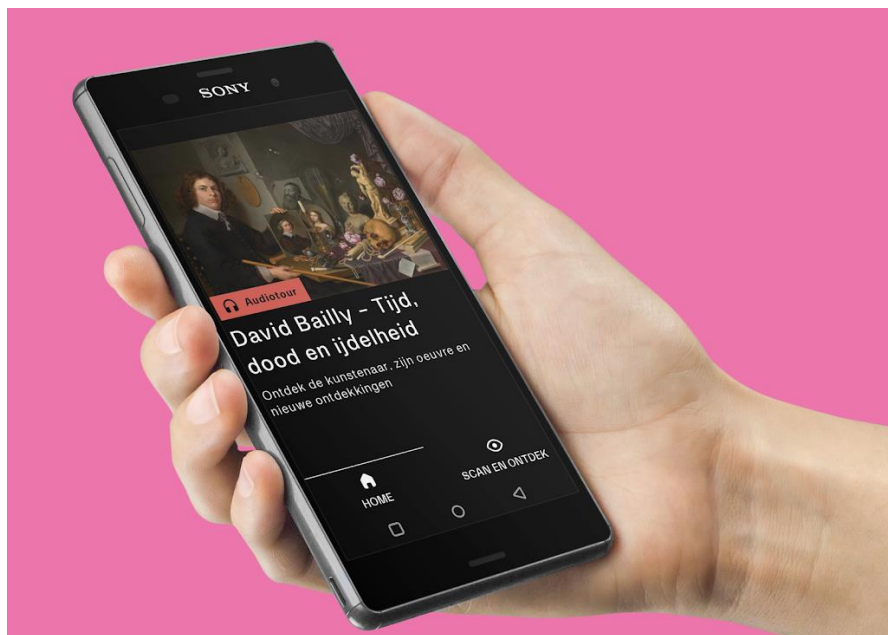
Kijken met je vingers

Dankzij een bijdrage van Raak! Stimuleringsprijs en in samenwerking met een testpanel lanceerden we in 2023 de eerste audiotour speciaal voor slechtzienden. Met gedetailleerde beschrijvingen helpt de tour bezoekers een mentaal beeld te vormen van de objecten en de ruimtes. Ook zijn voelplaten en een 3D-maquette van het gebouw gemaakt waardoor bezoekers ook kunnen 'kijken met hun vingers'. Daarnaast worden bezoekers uitgenodigd verschillende aspecten van het gebouw aan te raken.

College op Zondag

In oktober 2023 startten met een nieuwe reeks van maandelijkse verdiepende lezingen: College op Zondag. In dit nieuwe programma staat de collectie van Museum De Lakenhal centraal. Met een lezing, interview of tweegesprek duiken we samen met onze conservatoren en gastsprekers in de kunsthistorische en historische verhalen van Museum De Lakenhal. Hoe gaat de restauratie van een collectiestuk in z'n werk? Wat valt er te vertellen over deze nieuwe aanwinst? En op welke manier speelt digitale kennis een rol in beheer van de collectie? Speciale genodigden van College op Zondag zijn leden van onze Vriendenvereniging VBL en onze mecenasen van het Lucas van Leyden Mecenaat. Zij bezoeken College op Zondag gratis. Reguliere bezoekers wonen het college bij voor een toegankelijk tarief (exclusief museumtoegang). In totaal mochten we 183 bezoekers verwelkomen bij dit nieuwe verdiepende programma.

1 oktober	Leidens Beleg en Ontzet Samen met conservatoren Jori Zijlmans en Nicole Roepers doken 66 bezoekers dieper in het historiestuk <i>Liberty – pest en honger tijdens Leidens beleg</i> van Erwin Olaf.
5 november	Restauratie Oudhollandse keuken Conservator Prosper de Jong en restaurator Henk Nijenhuis namen 61 geïnteresseerden mee in de restauratie en betekenis van deze bijzondere stijkkamer.
3 december	Duik dieper in 3D printen van schilderijen Bij de presentatie Het Van Doesburg Experiment gaven conservator Renée Volkers en PhD-kandidaat Liselore Tissen een duo-lezing voor 56 bezoekers.

AANBOD BIJ TENTOONSTELLINGEN

Bij de Bailly-tentoonstelling organiseerden we een uitgebreid publieksprogramma. Een belangrijk onderdeel was de audiotour (gemaakt door podcastmaker Lotte van Gaalen) waarin de nadruk lag op de spannende vraagstukken en ontdekkingen over Bailly's leven en werk op basis van het wetenschappelijke onderzoek. We publiceerden een uitgebreide tentoonstellingspagina met extra achtergronden en content met o.a. de zaalfilm over het Vanitasstilleven, een film over het muziekstuk *Miniatures* en een longread. In samenwerking met Studium Generale van de Universiteit Leiden organiseerden we een lezingenreeks. Drie edities van Lakenhal Laat waren geïnspireerd op de tentoonstelling, waaronder een speciale editie die werd gecureerd door House of

Vineyard. Voor families ontwikkelden we een speurtocht door de tentoonstelling: het Familiespoor.

In het najaar was *De hardnekkigheid van de hoop* de inspiratiebron voor Lakenhal Laat – Radicale Verbeelding, met onder andere een Meet the artists, workshop en lezing door Jessica den Outer.

Tijdens Lakenhal Laat – The artists that make me op 8 december vond de uitreiking van de Doesjenel Prijs plaats. De genomineerden nodigten kunstenaars en denkers uit die hen inspireren. Naast een juryprijs kon ook het publiek stemmen op de drie genomineerden. De publieksfavoriet werd op 5 januari 2024 bekend gemaakt.

Ook *Strijden ga ik – Anton de Kom en de Surinaamse Studentenunie* was inspiratiebron voor Lakenhal Laat op 10 november, die samen met Leids woordkunstenaar Joshua Snijders werd georganiseerd.

BIJZONDERE OPENSTELLINGEN EN AANBOD

Gratis openstellingen

In 2023 organiseerden we drie gratis openstellingen, elk met een eigen focus. De serie kwam tot stand met tijdelijke financiële ondersteuning vanuit Gemeente Leiden.

8 februari	Dies Natalis Samen met 481 bezoekers vierden we de verjaardag van de universiteit vol wetenschappers op zaal.
15 juli	Rembrandts verjaardag Met een creatief familieprogramma vierden we met 566 bezoekers de verjaardag van misschien wel de beroemdste Leidenaar.
3 oktober	Leidens Ontzet Al sinds onze oprichting vierten we Leidens Ontzet met een feestelijk programma in het museum. Dit jaar vierden we het met 895 bezoekers.

Museumnacht 2023

Ieder jaar in juni openen alle Leidse musea 's avonds hun deuren tot in de late uurtjes voor Museumnacht. Op 3 juni was het weer zover en verwelkomden we 1.506 bezoekers met het verrassende themaprogramma Binnenstebuiten. Het diverse programma bestond uit een interactieve installatie van Fields of Wonder, muziek van DJ AAT, tarot met kunstenaar Giek, korte lezingen van museummedewerkers Roos Kliphuis en Prosper de Jong, liedjes van Soesja Toehpah en Danny Molenaar die als Levend Lijf mensen de maat nam. Domino speelde Diogenes, terwijl museumdocenten een workshop 'Printen met gelli-plates' gaven. Pianist Daan Seters bespeelde de vleugel en verschillende rondleiders gaven korte flitsrondleidingen. We ontwikkelden het programma samen met studentenvereniging Quintus, de initiatiefnemer van Museumnacht in Leiden.

Performance I'm listening

Op 25 en 26 februari draaide pianist Marnix van de Poll in ons Auditorium de traditionele rollen van artiest en toehoorder om. Marnix was als pianist toehoorder van museumbezoekers. Het aandachtige luisteren beantwoordde hij met muzikale improvisaties. I'm Listening is een performance die luisteren tot kunst verheft: een persoonlijk gesprek tussen artiest en bezoeker in een tijd waarin vertraging, verbinding en nabijheid zo schaars en nodig zijn. Kunstenaar Dré Wapenaar ontwierp een speciaal Luisterpaviljoen.

Symposium Beyond the Canvas

Op 13 september vond de eerste editie plaats van Beyond the Canvas in Museum De Lakenhal in Leiden. Een symposium speciaal voor kunstenaars die zich willen verdiepen in het snijvlak van kunst en wetenschap. Op het

programma stonden onder andere Nicole Roepers, Alexander Mouret, Rieke Vos, Joris Rekveld en Karl Karlas. Het evenement vond plaats in samenwerking met Days of Art & Science, een meerdaagse programmering waarmee Leiden zich neerzet als stad van kunst en wetenschap.

Maand van de Geschiedenis – Eureka!

In oktober brachten we met de Maand van de Geschiedenis een ode aan de makers van de vooruitgang. Aan wetenschappers, dwarsdenkers en innovators. Onze instaprondleidingen op zondag stonden in het teken van Eureka-momenten die je in de collectie van Museum De Lakenhal vindt. Van innovaties in de lakenindustrie door de volmolen tot de kunst van De Stijl en Theo Doesburg.

ONDERWIJS

Museum De Lakenhal heeft een uitgebreid aanbod voor scholen: zowel voor primair en voortgezet onderwijs, als voor MBO, HBO en WO. In 2023 zetten we onze bestaande programma's voort en voegden ook nieuw aanbod toe, zoals NT1- en NT2-onderwijs. Naast de reguliere onderwijsprogramma's boden we samen met partners en in schoolvakanties ook aanvullende educatieve projecten aan. We kijken terug op een zeer succesvol onderwijsjaar. Onze programma's voor primair en voortgezet onderwijs zitten duidelijk in de lift.

BESTAANDE PROGRAMMA'S

Primair onderwijs

Voor basisschoolleerlingen van groep 3 tot en met 8 boden we in 2023 interactieve rondleidingen aan, in combinatie met een creatieve workshop. Er viel uit verschillende thema's te kiezen: over de kunst en het leven in de 17e eeuw, de geschiedenis van het beroemde Leidse laken, het spannende verhaal achter Leidens Beleg en Ontzet of filosoferen aan de hand van de collectie moderne kunst. Voor de promotie van onze basisschoolprogramma werkten we samen met het digitale regioplatform Verwonder om de Hoek.

Bezoekcijfers: 61 basisschoollklassen (915 leerlingen)
Groei: bijna verdubbeling van bezoek t.o.v. 2022 (+80%)
Populairste programma: Blik op de 17^e eeuw

Voortgezet onderwijs

Kijken naar kunst, hoe doe je dat? Die vraag staat centraal in de Cursus Kijken voor leerlingen in het vmbo, havo en vwo die we ook in 2023 weer aanboden. Tijdens de interactieve cursus ervaren leerlingen vooral plezier in het zelf kijken naar kunst. Daarnaast boden we opnieuw Examentrainingen aan ter voorbereiding op het afsluitende examen van Kunst Algemeen of Geschiedenis. Tot slot zetten we de succesvolle samenwerking met Kleinkunstig voort met het dagprogramma Eerste Hulp Bij Kunst Belevén. Door de herijking van het onderwijsprogramma in het VO lijken we beter in beeld te zijn gekomen bij middelbare scholen.

Bezoekcijfers: 169 VO-klassen (2.425 leerlingen)
Groei: bijna verdubbeling van bezoek t.o.v. 2022 (+92%)
Populairste programma: Cursus Kijken

MBO, HBO & WO

MBO-studenten konden in 2023 wederom ontdekken hoe kunst, architectuur en vormgeving een fantastische inspiratiebron kunnen zijn voor hun toekomstige beroepspraktijk. Dit deden we met onze Inspiratierondleidingen Grafische vormgeving en Mode en interieur. Met HBO- en WO-studenten (kunst)geschiedenis en (toekomstige) docenten deelden we onze kennis en expertise over museum-didactiek. Bijvoorbeeld met onze Introductie Interactief Kijken Naar Kunst of de Introductie Museumdidactiek. Studenten kunst en vormgeving konden in 2023 bovendien inspiratie komen opdoen voor hun eigen werkpraktijk tijdens een Inspiratierondleiding.

Bezoekcijfers: 39 groepen (585 studenten)

Lichte daling: lichte afname van bezoek t.o.v. 2022 (-7%)

Populairste programma: bezoek vooral met eigen begeleiders

BIJZONDERE PROJECTEN

NT1 & NT2

In 2023 participeerden we in het onderwijsprogramma Sprekend Erfgoed van Erfgoedhuis Zuid-Holland, waarbij taallessen werden gegeven voor NT1-groepen (laaggeletterden met Nederlands als eerste taal) en NT2-groepen (nieuwe Nederlanders met Nederlands als tweede taal) in twintig musea in Zuid-Holland. Voor de cursisten werd zo de drempel verlaagd om naar het museum om de hoek te gaan en de lokale geschiedenis en de verhalen van toen en nu te ontdekken. De museumcollecties boden genoeg aanknopingspunten voor interessante en vernieuwende lessen en leerzame opdrachten.

Vanuit Museum De Lakenhal ontwikkelden we in nauwe samenwerking met taaldocenten van NLtraining vier lessen voor de NT1-groep en vier lessen voor de NT2-groep. Hier deden respectievelijk 11 deelnemers en 15 deelnemers aan mee. Het Erfgoedhuis gaat aan de slag met het borgen van dit project bij de deelnemende gemeenten, zodat het waardevolle programma hopelijk ook na 2023 een blijvend vervolg kan krijgen.

Dat ik dit nog mag meemaken op mijn leeftijd; nooit gedacht dat ik een voet over de drempel van een museum zou zetten.

- NT1-deelnemer

Cultuursjop 2023

Op 14 februari vond Cultuursjop plaats: een cultuurfestival voor vmbo-leerlingen om via workshops en een voorstelling kennis te maken met de diverse culturele organisaties die Leiden rijk is. Cultuursjop is een initiatief van BplusC (Bibliotheek plus Centrum voor Kunst en Cultuur) in samenwerking met culturele organisaties uit de stad. In ons museum konden leerlingen in de workshop Vloeiende Vormen ervaren hoe je een experimenteel kunstwerk maakt. Hierbij stond het werken vanuit het gevoel, ingevingen en toeval centraal. In het Atelier gingen we aan de slag met een techniek die zich het beste leent voor lekker experimenteren: marmeren. Met scheerschuim, ecoline en knikkers maakten de leerlingen onder begeleiding van een professionele workshopdocent op een intuïtieve manier de mooiste creaties. Deze workshop werd twee keer gegeven voor in totaal 30 VMBO-leerlingen.

Kunstshot 2023

Het jaarlijkse cultuurfestival Kunstshot vond plaats op 22 september. Op deze dag krijgen leerlingen uit de derde en vierde klas van havo en vwo de kans om kennis te maken met verschillende vormen van kunst en cultuur. Kunstshot is net als Cultuursjop een initiatief van BplusC in samenwerking met culturele organisaties uit Leiden. Met een rondleiding en een opdracht kregen in totaal 45 havo en vwo-leerlingen in Museum De Lakenhal een kijkje in de keuken van de museumpraktijk.

Onderzoeksproject MBO Rijnland

In 2023 wijdden twaalf studenten van de opleiding Sociale Studies van MBO Rijnland hun onderzoeksproject aan de vraag hoe Museum De Lakenhal aantrekkelijker kan worden gemaakt voor jongeren. De studenten maakten een plan van aanpak en leerden in het project op

verschillende manieren onderzoek doen: het afnemen interviews, *fly on the wall* zijn in het museum, het bestuderen van de website en jaarverslagen en zij kregen een presentatie door een medewerker communicatie en coördinator publieksprogramma van het museum. Ook volgden ze een rondleiding in het museum. Als afsluiting van hun onderzoek presenteerden ze een kort rapport met aanbevelingen voor het museum, waarin ze met name ingingen op kansen voor marketing en communicatie.

Vakantieprogramma's

Tijdens schoolvakanties boden we extra programmering aan voor gezinnen met kinderen vanaf 6 jaar. Zij konden een workshop doen in het Open Atelier, het Familiespoor volgen of thuis creatief aan de slag met een opdracht van het Thuisatelier. In de zomervakantie pakten we extra uit met wekelijkse gratis familierondleidingen op zondag en wisselende opdrachten in het Open Atelier. Ook konden bezoekers onder de 12 jaar zich melden als Museuminspecteur. Dit laatste was een programmaonderdeel van Museumkids waar we aan deelnamen.

Kunstroute Scholenproject

Het scholenproject dat jaarlijks wordt georganiseerd rondom Kunstroute Leiden werd in 2023 herijkt. Op basis van signalen vanuit de scholen en vanuit de museumorganisatie vonden we het tijd om het inhoudelijke concept en de (financiële) aanpak tegen het licht te houden. Op basis van de gesprekken die we hebben gevoerd zijn we tot de conclusie gekomen dat het scholenproject in aangepaste vorm terugkeert in 2024.

DE HARDNEKKIGHEID
VAN DE HOOP I

WILLEN
MEER

DE HARDNEKKIGHEID
VAN DE HOOP 2

DE HARDNEKKIGHEID
VAN DE HOOP 2

SAMEN IMPACT MAKEN

Museum De Lakenhal wil graag binnen en buiten de museummuren een positieve bijdrage leveren aan de samenleving. Samen met diverse partners uit de stad en daarbuiten gaven we ook in 2023 weer volop ruimte aan het creatieve perspectief van jongeren. We bouwden opnieuw mee aan een florierend klimaat voor kunstenaars in de stad en probeerden onze ecologische voetafdruk te verkleinen door materiaalhergebruik te stimuleren.

RUIMTE VOOR JONGE CREATIVES

Jongeren van Studio Moio

Sinds 2019 doen de jongeren van de Dadakademia van Studio Moio artistiek onderzoek naar aanleiding van het thema van de najaarstentoonstelling in Museum De Lakenhal. In 2023 werd het thema *De hardnekkigheid van de hoop* gekozen om een jaar lang in te duiken. De resultaten van hun artistieke onderzoek werden

Studio Moio is een jongerenlab voor maatschappelijke vernieuwing. De organisatie zet zich in om jongeren (14-30 jaar) die vastlopen in het reguliere onderwijs te motiveren om plezier te hebben in leren en in zich ontwikkelen. Dadakademia van Studio Moio is voor iedereen die nieuwsgierig is, wil leren onderzoeken en zich via verschillende vormen van kunst en filosofie wil uiten. Het is een academie met een tikkeltje rebels karakter. Dadakademia koppelt het nadenken over de wereld waarin we leven aan het creëren van nieuwe oplossingen.

gepresenteerd tijdens Kunstroute Leiden, maar kwamen ook terug in zogenaamde ArtBoxes die de jongeren van Dadakademia verspreiden onder Leidse bewoners.

Studenten van KABK

In A Tiny Intuitive Medicine Show brachten elf studenten van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten Den Haag een ode aan intuïtie als ongrijpbaar, maar wezenlijk fenomeen in hun creatieve proces. Tijdens Lakenhal Laat op 13 januari rolden zij een even vrolijk als stichtelijk een parcours uit door het museum met uitstallingen en uiteenzettingen, interventies en schilderijen,

experimenten en performances. De samenwerking tussen met de KABK, met begeleiding van KABK-docent Onno Schilstra, is in 2022 gestart rondom onze tentoonstelling *Imagine Intuition*.

VERSTERKING MAKERSKLIMAAT

Industry Day 2023

Op 16 mei organiseerden we samen met Cultuurfonds Leiden de jaarlijkse Industry Day: een inhoudelijk middagprogramma voor Leidse makers. In Museum De Lakenhal én poppodium De Nobel stonden we stil bij de vraag: is er voldoende ruimte voor professionele creatieve ontwikkeling in Leiden?

Samen met 124 deelnemers trapten we af in het museum met de bekendmaking van de genomineerden voor de nieuwe Doesjenel Prijs voor Beeldende Kunst. Daarna richtte het programma zich op fysieke, financiële en persoonlijke ruimte voor creatieve ontwikkeling in Leiden. Dit programma ontwikkelden we samen met beeldend kunstenaar Maarten Slof. Best practices werden gedeeld met presentaties van filmmaker Frances Rompas en Miriam de Kooning, initiatiefnemer van Academie Leiden. Het programma vervolgde in poppodium De Nobel. Hier sloten ook de Leidse podiumkunstenaars aan voor een aanstekelijke presentatie over broedplaatsenbeleid van Roswita Warmerdam, algemeen directeur van De Vechtclub in Utrecht. Er volgde een paneldiscussie tussen bezoekers en panelleden Arie Fey (directeur Stichting Werk en Onderneming, SWO), Bart Wirtz (Nieuwplaat), Mirjam Hensgens (Theater Ins Blau). De middag werd afgesloten met een gezamenlijke Cultuurborrel, met dank aan de Gemeente Leiden.

Kunstroute 2023

Begonnen als een initiatief van een Leidse kunstenaar is de jaarlijkse Leidse Kunstroute inmiddels uitgegroeid tot het belangrijkste, gratis culturele evenement in Leiden. Sinds 2006 is de organisatie in handen van Museum De Lakenhal. In het weekend van 23 en 24 september vonden 6.500 bezoekers hun weg in de open atelier- en galerieroute in Leiden waar maar liefst 165 professionele beeldend kunstenaars op 89 locaties aan deelnamen.

Museum De Lakenhal organiseert de Kunstroute om Leidse kunstenaars de gelegenheid te geven zich te presenteren aan een groot publiek en vice versa. Goede publiciteit, verzorging van het start- en informatiepunt en extra activiteiten zijn daarbij essentieel. Met een stijging van 1.000 bezoekers ten opzichte van 2022, zijn we zeer tevreden over het eindresultaat.

Met het evenement creëert Museum De Lakenhal een laagdrempelige mogelijkheid voor het publiek om met beeldende kunst in aanraking te komen. Werkend vanuit de aanname dat kennis nemen van kunst een verrijking is voor ieders leven, is Kunstroute Leiden een ideale gelegenheid

om rond te snuffelen in de wereld van de kunstenaar en diens werk. Maar ook voor kunstenaars creëert de Kunstroute nieuwe verbindingen: veel deelnemers grijpen het evenement aan om samenwerkingen aan te gaan met elkaar en diverse partners uit de stad.

Deze editie werkten we – naast de deelnemende kunstenaars en kunstinstellingen – samen met Gemeente Leiden, Nieuwe Energie Leiden, Galerieroute Leidse Lente, Stichting Werk en Onderneming, Cultuurcoach Leiden, Kunstcentrum Haagweg 4, Centrum Management Leiden en Kunst onder de Bomen.

RUIMTE VOOR ONGEKEND TALENT

Op 14 oktober was Museum De Lakenhal een van de podia van het Theaterfestival Ongekend Talent. Een groot en breed publiek kon op allerlei locaties in Cultuurkwartier Leiden kennismaken met veertien verschillende voorstellingen van theatergroepen voor mensen met een beperking uit heel Nederland. Een waardevol evenement dat licht werpt op verrassende en ontroerende voorstellingen die vaak aan ons zicht ontsnappen.

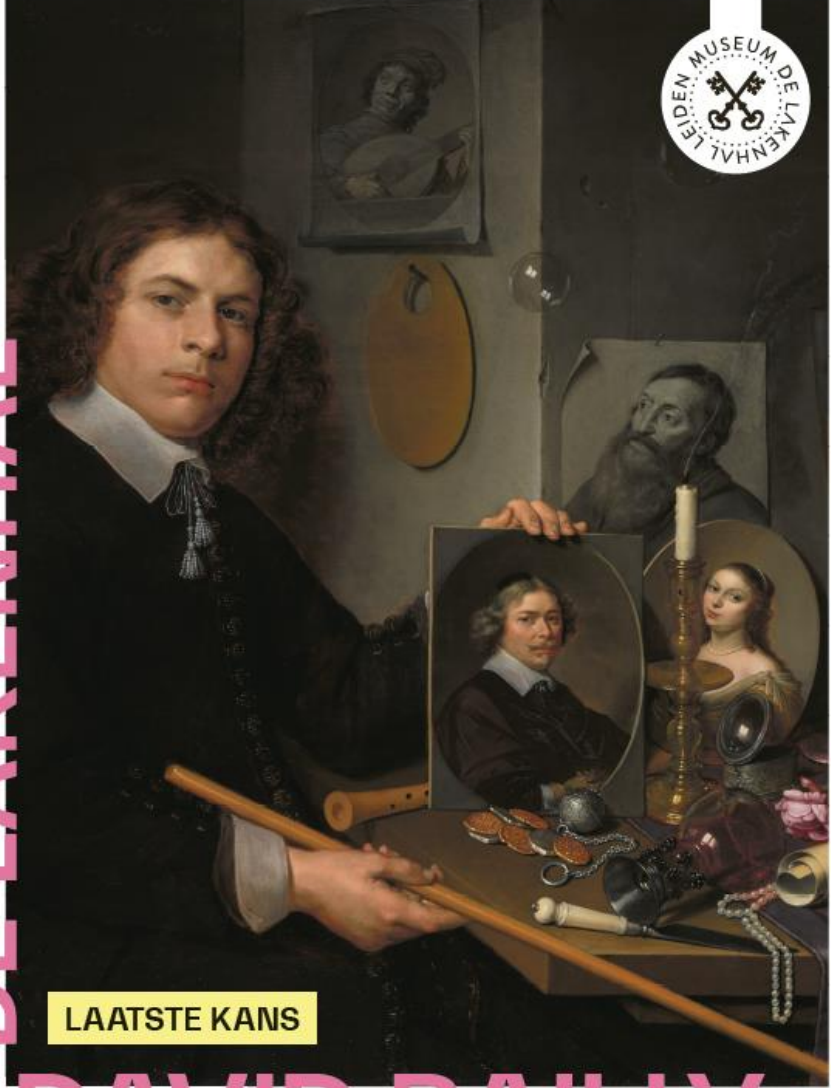

MARKETING & COMMUNICATIE

COMMUNICATIE & PUBLICITEIT

Een belangrijk deel van de marketing- en communicatie inspanningen in 2023 waren gericht op de promotie van tentoonstellingen, in een mix van free publicity, (online) marketing en social media. Voor iedere tentoonstelling werd een marketing- en communicatieplan geschreven waarbij er naast het algemene kunst- en cultuurpubliek ook aandacht was voor specifieke doelgroepen bij elke tentoonstelling of presentatie.

Daarnaast was er structurele aandacht voor onze vaste presentatie, bijzondere interventies en publieksactiviteiten Lakenhal Laat, Museumnacht, Rembrandts verjaardag, College op Zondag, Kijken met je vingers, Memorabel, Open Atelier, Gratis instaprondleidingen, vakantieprogramma's en Kunstroute.

MUSEUM DE LAKENHAL

LAATSTE KANS

DAVID BAILLY
TIJD, DOOD EN IJDELHEID
10 MAART T/M 2 JULI 2023

Leiden

‘Een voorbeeldige tentoonstelling’

– *NRC*

‘Raadsels rondom Bailly worden helder uit de doeken gedaan’

– *De Telegraaf*

‘Mysterieuze schilder Bailly past naast Rembrandt’

– *Trouw*

MEDIAWAARDE

De tentoonstellingen van 2023 hadden een mediawaarde of AVE (*Advertising Value Equivalence*) van € 505.000. Hiermee hebben we onze mediawaarde ten opzichte van 2022 verhoogd met 12%.

De mediawaarde van 2023 is als volgt opgebouwd:

- David Bailly – Tijd, dood en ijdelheid € 213.000
- Siebold's Dreams € 22.000
- Kunstroute € 40.000
- Doesjenel Prijs € 27.000
- De hardnekkigheid van de hoop € 14.000
- Strijden ga ik – Anton de Kom en de Surinaamse Studentenunie € 189.000

BEZOEKCIJFERS

2023 was het eerste jaar sinds de coronapandemie waarin Museum De Lakenhal het gehele jaar geopend was voor het publiek. We wisten onze bezoekersambitie te behalen en ontvingen in totaal 66.792 bezoekers. Hiermee wisten we een stijging in het aantal bezoekers te realiseren van 21% ten opzichte van 2022.

Onze online volgers stegen ook gestaag. Groei zat met name in de social media-platforms Instagram (+11%) en LinkedIn (+11%).

PUBLIEKSONDERZOEK

Net als in voorgaande jaren deden we in 2023 op diverse manieren onderzoek naar ons publiek: we voerden het gehele jaar een publieksonderzoek uit middels een onderzoekszuil waarmee we op een laagdrempelige manier data verzamelden en inzicht kregen in wie onze bezoekers waren en hoe zij hun bezoek ervoeren. Ook de data van onze museumkaartbezoekers bieden ruimte voor analyse. Daarnaast deden we mee aan een onderzoekspilot van het Culturele Doelgroepenmodel van Rotterdam Festivals, dat inzicht geeft in welke doelgroepen het museum bezochten in 2023.

Op basis van het publieksonderzoek kunnen we concluderen dat we een jonger en lokaler publiek aanspreken dan voorgaande jaren. 34% van ons publiek is jonger dan 35 jaar. Hiermee hebben we 13% meer jong publiek bereikt dan in 2022. Er is een lichte stijging van 5% af te lezen onder specifiek jongvolwassenen (18-30 jaar). Hiermee hebben we onze ambitie om in 2023 ons publiek te verjongen behaald, mede dankzij de inspanningen op gebied van marketing en communicatie.

Museumkaarthouders die ons museum bezochten waren over het algemeen ouder dan landelijk. 58% van onze bezoekers was ouder dan 50 jaar (evenals in 2022).

Het onderzoek van het Culturele Doelgroepenmodel wees uit dat met name de doelgroepen 'Culturele Alleseters', 'Klassieke Cultuurliefhebbers', 'Startende Cultuurspeurders' en 'Proevende Buitenwijkers' ons museum bezochten in 2023. Dit zijn doelgroepen met een intensief en medium kunst- en cultuurgebruik. Dit doelgroepeninzicht zal worden meegenomen in het bepalen van onze campagnestrategie komend jaar.

NAAMSBEKENDHEID

De doelstelling voor 2023 was om de naamsbekendheid van Museum De Lakenhal te vergroten. De strategische merkanalyse die Hendrik Beerda in 2023 voor ons uitvoerde toonde aan dat onze merkkracht in de provincie Zuid-Holland is toegenomen, maar dat nationaal de merkkracht is gedaald. Door de geringe ruimte op de corporate begroting kon geen corporate campagne worden ingezet, wat de landelijke daling deels verklaart. Door het uitgebreide tentoonstellingsprogramma in 2023 was er vanuit het team Marketing & Communicatie bovendien een grote focus op tentoonstellingscommunicatie.

FONDSENWERVING & RELATIEBEHEER

Als stadsmuseum zijn wij onderdeel van de Leidse gemeentelijke organisatie en ontvangen wij budget voor het uitvoeren van onze kerntaken. Voor omvangrijke tentoonstellingen, kleine presentaties, publieksprogramma's, onderzoek, aankopen, restauraties en innovatieve projecten werven wij aanvullende financiering. Zonder deze steun kan Museum De Lakenhal zijn werk niet doen. We danken alle mecenasen, vrienden, fondsen, stichtingen, partners en particulieren die ons in 2023 hebben gesteund.

FONDSSEN & PARTNERS

Fondsen, stichtingen en partners ondersteunden ons in het afgelopen jaar bij de ontwikkeling van ons inhoudelijke programma en specifieke publieksactiviteiten. Zo konden we dankzij de financiële steun van diverse fondsen en stichtingen in 2023 de omvangrijke tentoonstelling *David Bailly – Tijd, dood en ijdelheid* realiseren inclusief een meerjarig onderzoekstraject en uitgebreid publieksprogramma. In samenwerking met diverse partners en fondsen konden we in de presentatie *Strijden ga ik – Anton de Kom en de Surinaamse Studenten Unie* het onbekende verhaal vertellen over een groep Leidse studenten uit Suriname en hun rol in de herwaardering van Anton de Kom als schrijver en vrijheidsstrijder. Dankzij twee Leidse fondsen konden we het succesvolle dementievriendelijke museumprogramma *Memorabel* tot eind 2023 gratis aanbieden aan zorginstellingen en mensen met dementie en

hun dierbaren. Ook konden we met steun van fondsen onze collectie uitbreiden, restaureren en onderzoeken.

PARTICULIEREN

Geregeld ontvangen wij (anonieme) donaties of periodieke en incidentele schenkingen en nalatenschappen van particulieren, zowel in geld als in natura. Dit waarderen wij zeer en aanvaarden wij met grote dank. Zo konden wij dankzij particuliere schenkingen in 2023 onder meer diverse Leidse vaandels, twee 17^e-eeuwse stillevens, een zandstenen basement uit 1598 afkomstig van het Leidse stadhuis, twee fragmenten van een 17^e-eeuws wandtapijt, de oorspronkelijke gevelbelettering van de Leidse firma J.J. Krantz & Zoon en een ets van Floris Verster toevoegen aan onze collectie.

Bij de werving en het relatiebeheer van particuliere schenkers werken wij vanuit het museum nauw samen met de besturen van de vriendenvereniging VBL en het Lucas van Leyden Mecenaat, twee aan het museum gelieerde steunorganisaties.

VRIENDENVERENIGING VBL

Al meer dan een eeuw helpt de Vereniging van Belangstellenden in Museum De Lakenhal (vriendenvereniging VBL) het museum bij de ontwikkeling van de museumcollectie met steun aan restauraties en aankopen. De VBL heeft ook zelf een collectie die Museum De Lakenhal in eeuwigdurend bruikleen heeft.

Samen met het VBL-bestuur onder leiding van voorzitter Christine Robben, organiseerden we ook in 2023 weer diverse activiteiten voor de Vrienden (leden van de VBL). Soms exclusief voor de ruim 500 leden, soms samen met andere speciale genodigden. Voor de Vrienden waren er twee exclusieve Vriendenpreviews: bij de tentoonstelling *David Bailly – Tijd, dood en ijdelheid*, en bij de duo-tentoonstelling *Doesjenel Prijs en De Hardnekkigheid van de hoop*. Er vonden drie Vriendenlezingen plaats. Zo gaf conservator Janneke van Asperen een lezing over het in 2022 door de VBL aangekochte *Portret van een Vaandeldrager van de Leidse schutterij* van schilder Ary de Vois en sprak conservator Nicole Roepers over de eerste editie van de nieuwe *Doesjenel Prijs* en de expositie *De Hardnekkigheid van de hoop*.

In het najaar van 2023 voegden we een nieuw programma toe aan het vaste aanbod voor Vrienden en mecenasen: de maandelijkse collegereeks College op Zondag. Sinds 1 oktober van dit verslagjaar duiken we elke eerste zondag van de maand dieper in de (kunst)historische verhalen van Museum De Lakenhal, in de vorm van een lezing, een interview of een tweegesprek met conservatoren en gastsprekers. Voor Vrienden en mecenasen is College op Zondag altijd gratis. Andere bezoekers zijn ook welkom; zij betalen € 5,- voor deelname aan een college. Zo kunnen zij kennismaken met de collectie van Museum De Lakenhal én met Vrienden en mecenasen. Het is een maandelijks terugkerend moment waarin we op een laagdrempelige manier bezoekers de voordelen van een vriendschap met het museum kunnen laten zien.

Er was dit verslagjaar ook een bestuurswijziging: tijdens de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering op 14 juni 2023 nam de VBL met mooie woorden afscheid van bestuurslid Hein van Woerden.

LUCAS VAN LEYDEN MECENAAT

Met Carel Stolker als voorzitter zet het Lucas van Leyden Mecenaat zich sinds 2023 in op de financiering van 'recht op risico'-projecten. In de rol van *kickstarter* maakt het mecenaat hiermee in het vroegste stadium projecten mogelijk waarbij het eindproduct nog niet is uitgekristalliseerd. Een 'recht op risico'-startkapitaal geeft het museum de mogelijkheid ideeën uit te werken actief en onderzoekend vanuit de collectie vernieuwende inzichten op te doen en samenwerkingen te initiëren.

Eerder droeg het mecenaat op deze manier bij aan het project *David Bailly – Tijd, dood en ijdelheid*. Dit project begon jaren geleden als een

zoektocht naar antwoorden op alle openstaande vragen over de 17^e-eeuwse Leidse schilder David Bailly en zijn vanitastopstuk. Dankzij de twee schenkingen van het mecenaat blijft de nieuw opgedane kennis over de Leidse meester David Bailly beschikbaar voor publiek en experts. De mecenasen maakten de bundeling van de onderzoeksresultaten in een omvangrijke publicatie mogelijk en zij financierden de film *David Bailly / Doorgelicht* over het materiaaltechnisch onderzoek naar Bailly's vanitasschilderij.

Het Jong Mecenaat stimuleert vooral de ontwikkeling van jong talent binnen het museum. Dankzij een bijdrage de Jong Mecenasen werd het in 2023 voor het museum mogelijk om een nieuwe beeldende kunstprijz te initiëren voor kunstenaars onder de 35 jaar die een aantoonbare band met Leiden hebben: de Doesjenel Prijs.

Op 31 december 2023 namen 18 Jong Mecenasen (34 personen), 3 Staalmeesters (4 personen) en 18 Drapeniers (26 personen en vertegenwoordigers van bedrijven) deel aan het Lucas van Leyden Mecenaat. Alle mecenasen hebben elkaar ontmoet tijdens het jaarlijkse Mecenaatsdiner in november, en tijdens officiële openingen van tentoonstellingen. Daarnaast heeft elke geefkring eigen activiteiten zoals borrels, de Jong Mecenaat Familiedag, Mecenaat Museumtours, exclusieve lezingen en excursies.

BEDRIJFSVOERING

BEZOEKERS

Het jaar 2023 is het eerste volledige jaar zonder coronamaatregelen en bijbehorende ondersteuning. De bezoekersaantallen groeiden met 10.000 ten opzichte van 2022 naar ruim 66.000. Dit is echter (nog) niet op het niveau dat voor na de restauratie en uitbreiding van het museum geprojecteerd was, wat een negatief resultaat oplevert in de begroting. Doelstelling is om in 2024 opnieuw het bezoekersaantal met 10.000 te laten stijgen.

INTERNE ORGANISATIE

Personeelsbeleid

Vanuit het managementteam en de gemeente Leiden is er in 2023 veel aandacht geweest voor de mentale gezondheid van medewerkers en het verbeteren van verschillende werkprocessen in de organisatie. Via maandelijks medewerkersbijeenkomsten wordt informatie gedeeld en de onderlinge verbondenheid gestimuleerd.

Met behulp van bureau Changekitchen zijn de uitkomsten van het Medewerkers-tevredenheidsonderzoek (MTO) geanalyseerd en op teamniveau uitgediept. In samenspraak met de medewerkers zijn verbeterpunten geformuleerd en daar waar mogelijk geïmplementeerd. Onderwerpen rondom informatiedeling en communicatie werden ook hier als belangrijke speerpunten naar voren gebracht.

Opleiding

In 2023 was er voldoende budget voor de medewerkers om een opleiding te volgen. Individuele opleidingen werden gevolgd op het gebied van verdieping in kunstgeschiedenis, innovatie in communicatie & marketing en leiderschap.

Ziekteverzuim

Ziekteverzuim was met 9,2% erg hoog in 2023, alhoewel iets lager dan in 2022 (9,9%), maar substantieel hoger dan in 2021 (5,7%) en 2020 (6,1%). Het cijfer werd net als vorig jaar hoofdzakelijk bepaald door een aantal langdurig zieken in de organisatie.

Vrijwilligers

Museum De Lakenhal werkt met een enthousiaste groep vrijwilligers die ons ondersteunen bij het ontvangen en begeleiden van het publiek en het actueel houden van onze bibliotheek. Zij vervullen een belangrijke rol bij de hospitality en toegankelijke informatievoorziening die wij in het museum belangrijk vinden. Samenwerking tussen vrijwilligers en vaste medewerkers om tot een optimale klantbeleving te komen heeft continue aandacht.

Belangrijke personeelsswisselingen

In 2023 hadden we tot doel om een aantal cruciale vacatures in te vullen om de organisatie de organisatie door te ontwikkelen en op sommige kerntaken de werkdruk te verlagen. In 2023 is het museum daarom versterkt met een conservator moderne kunst (0,77 fte) en een

medewerker fondsenwerving (0,66 fte). Daarnaast ontving het museum van het Mondriaan Fonds een tweejarige subsidie voor een erfgoedstarter ter ondersteuning van het collectieteam. De coördinator beveiliging (1 fte) werd vervangen en er werden twee beveiligingsmedewerkers aan het beveiligingsteam toegevoegd.

Vanaf 1 augustus heeft het Hoofd Bedrijfsvoering een tijdelijke functie binnen de Gemeente Leiden aanvaard. Hij werd ad interim vervangen door externe capaciteit. De doorontwikkeling van het managementteam op het gebied van leiderschap werd mede hierdoor opgeschort naar 2024/25, evenals de herziening van het meerjarenbedrijfsplan.

Na de opening van de Bailly-tentoonstelling namen we (na ruim 32 jaar) afscheid van conservator oude kunst Christiaan Vogelaar, waarna Janneke van Asperen zijn functie overnam. Over de warme overdracht tussen deze twee conservatoren via de tentoonstelling en het onderzoek naar David Bailly verschenen twee artikelen - in het magazine van CODART en bij de Vereniging Rembrandt.

ONDERHOUD & BEVEILIGING

Het museumgebouw en het bijbehorende kantoor is inmiddels al weer zo'n 4 jaar in gebruik na de uitbreiding en restauratie. Hierdoor is er een duidelijk beeld ontstaan van de kinderziektes. In overleg met de architect is een inventarisatie gemaakt van deze probleemgebieden die in het komende jaar opvolging behoeven. Onder leiding van het nieuwe Coördinator Beveiliging en het Hoofd Bedrijfsvoering a.i. zijn verbeteringen in roosters van de beveiligers doorgevoerd en zijn beveiligingsprocedures verbeterd. Ook is er extra aandacht voor hospitality

en de samenwerking met vrijwilligers op de vloer.

CULTURELE CODES

Fair Practice Code

Eerlijk belonen vinden wij altijd een randvoorwaarde. Als museum geven we regelmatig opdrachten aan hedendaagse kunstenaars. Hiervoor gebruiken we de tarieven uit de Fair Practice Code al jaren als uitgangspunt en waar mogelijk betalen we meer. Naast Fair Pay trekken we met de andere culturele organisaties van de stad op voor de andere speerpunten van de Fair Practice Code - solidariteit, duurzaamheid, transparantie, diversiteit en vertrouwen - door deze onderwerpen gezamenlijk te agenderen, zowel in actiegerichte werkgroepsvormen als in gesprekken met gezamenlijke stakeholders.

Governance Code Cultuur

Het museum is onderdeel van Gemeente Leiden, maar is intern verzelfstandigd en heeft een eigen directeur. Het toezicht ligt bij de gemeentesecretaris, de wethouder Werk, Inkomen, Welzijn, Economie & Cultuur en de gemeenteraad. We leggen elk jaar verantwoording af in onze jaarverslagen en presenteren elke vier jaar onze beleidsplannen. Hierover zijn verkennende gesprekken gestart met de wethouder.

Bij de Gemeente Leiden is volop aandacht voor integriteit. Iedere nieuwe medewerker krijgt hierin een training. Ook procedures rondom ongewenst gedrag, ondermijning en witwassen zijn goed geregeld. De stem van medewerkers vinden wij belangrijk. Inspraak is geregeld via de gemeente door middel van een ondernemingsraad.

Code Diversiteit & Inclusie

We hebben bijzondere aandacht voor toegankelijkheid en inclusie. Voor

bezoekers hebben we bij de restauratie en uitbreiding (2017-2019) zichtbare en onzichtbare drempels verlaagd. We streven ernaar dat elke bezoeker zich welkom voelt. We bieden daarom specifieke programma's voor dove en slechthorende bezoekers, speciale bezoekdagen voor prikkelgevoelige bezoekers en er is sinds dit jaar een audiotour voor blinde en slechtziende bezoekers. Ook houden we rekening met eventuele financiële drempels door jongeren tot achttien jaar gratis toegang te geven en met speciale acties zoals gratis tickets voor de Voedselbank. Daarnaast proberen we in onze programma's geregeld een podium te bieden aan andere culturele gezichtspunten en achtergronden, zoals in de tentoonstelling *Strijden ga ik over Anton de Kom*.

De Gemeente Leiden heeft een actief beleid op het gebied van Diversiteit & Inclusie met een apart projectteam waar Museum De Lakenhal regelmatig bij aansluit. We streven naar een inclusieve organisatiecultuur, die ervoor zorgt dat er ruimte is voor diversiteit en dat iedere werknemer zich gewaardeerd, veilig en thuis voelt, ongeacht culturele achtergrond, seksuele oriëntatie, leeftijd, geslacht, gender(identiteit) of arbeidsvermogen. Samen met de andere culturele organisaties in de stad (de C6) trekt Museum De Lakenhal daarnaast een werkgroep Diversiteit & Inclusie waarin niet alleen de interne organisatie wordt besproken, maar ook de andere pijlers op de agenda staan: programma, publiek en partners. We erkennen dat we hierin een lerende organisatie zijn.

DUURZAAMHEID

In 2023 zijn er door de werkgroep Duurzaamheid diverse nieuwe initiatieven ontplooid en zijn er voorbereidingen getroffen voor 'grote stappen voorwaarts' in 2024 om kosten te besparen en een bijdrage te leveren aan een beter klimaat. Verduurzaming van het gebouw is een belangrijk onderdeel van de plannen. Hiervoor is onder andere de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed ingeschakeld. Samen met hen is een onderzoek- en adviestraject gestart om een strategie te ontwikkelen voor een duurzamere klimaatbeheersing, met respect voor de risico's voor de collectie. De duurzame ambities van het museum zijn verder uitgewerkt in concrete adviezen en zullen begin 2024 ter besluitvorming worden voorgelegd. Zo is er de overweging om ons via een certificeringstraject te voorzien van een duurzaamheidskenmerk. Ook zijn er plannen om naast energie- en grondstoffenbesparing de mogelijkheden van energieopwekking (PV-panelen) en -opslag (WKO) te onderzoeken, zodat we van Museum De Lakenhal een klimaatneutraal museum kunnen maken. De overgebleven plaatmateriaal werd na het inrichten van de tentoonstelling *David Bailly – Tijd, dood en ijdelheid* geschonken aan het Circulair Warenhuis Leiden.

EVENEMENTEN & VERHUUR

Het uitbaten van commerciële evenementen blijft de achilleshiel van het museum. Vanwege een grote mate van concurrentie in Leiden, een nog niet optimaal gestroomlijnd evenementenproces en de extra kosten die gepaard gaan vanwege beveiliging van voornamelijk evenementen in de avond, heeft het museum ook in 2023 een moeizaam jaar van evenementen/verhuur achter de rug.

HORECA

Café Laken wordt geëxploiteerd door Vermaat Groep. Het succes van het café is recht evenredig met de groei in bezoekersaantallen en (commerciële) evenementen. Dit betekent dat er in 2023 een grotere omzet is gegenereerd dan in het voorgaande jaar, maar nog niet op het peil is dat na de restauratie en uitbreiding door Vermaat is geprognostiseerd.

MUSEUMWINKEL

In 2023 merkten we in de omzet van de museumwinkel een duidelijk positief effect van wisseltentoonstellingen. Het grootste effect hiervan was te zien bij de tentoonstelling *David Bailly -Tijd, dood en ijdelheid* in het voorjaar. Het jaar is afgesloten met een omzetgroei van 24% en een winstoptimalisatie van 23% ten opzichte van 2022.

Qua winkelbeleid werd zoveel mogelijk vastgehouden aan de ingeslagen weg na de heropening van het museum in 2019. Het assortiment werd grotendeels gecontinueerd, nieuwe artikelen werden bij voorkeur getest in een kleine oplage en passend bij de tijdelijke tentoonstellingen. Verder bleef de focus liggen op de inkoop van duurzame artikelen die passen bij het museum en de stad Leiden.

FINANCIËN

Het jaar 2023 is financieel afgesloten met een tekort van € 338.000. De oorzaak voor dit negatieve resultaat komt in de eerste plaats doordat de inkomsten op commerciële evenementen veel lager dan begroot, hierdoor ontstond een tekort van € 113.000 op deze post. De animo voor verhuur bleek te gering, waardoor er weinig commerciële verhuringen plaatsvonden.

Hoewel de bezoekersaantallen stegen met 10.000 ten opzichte van 2022 én begin 2023 de entreprijs is verhoogd naar €16,00, blijven de inkomsten op entreegelden achter op de begroting. Dit levert een tekort op van € 144.000.

Daarnaast stegen de energiekosten exponentieel ten opzichte van 2022. Deze zijn voor een groot deel gedekt door het gemeentelijke budget, maar vanwege een onnauwkeurige initiële inschatting zijn de kosten toch hoger uitgevallen dan verwacht. Dit levert een tekort op van €65.000. Daarnaast waren er nog enkele tegenvallers op andere posten. Om het ontstane tekort te dekken is € 110.000 aan de bedrijfsreserve onttrokken en daarmee de bedrijfsreserve per 2024 uitgeput.

BIJLAGEN

MET DANK AAN

In 2023 ontving Museum De Lakenhal subsidies, schenkingen en nalatenschappen. Diverse schenkers wensen anoniem te blijven. Wij danken alle gevers voor hun steun en betrokkenheid.

Imagine Intuition | Tentoonstelling, publieksprogramma

- Mondriaan Fonds
- Stichting Stokroos
- Leiden, Stad van Ontdekkingen
- Universiteit Leiden

David Bailly – Tijd, dood en ijdelheid | Onderzoek, tentoonstelling, publicatie, publieksprogramma

- Gemeente Leiden
- Mondriaan Fonds
- Cultuurfonds
- Lucas van Leyden Mecenaat
- Stichting Zabawas
- Universiteit Leiden
- Stichting Dorodarte
- De Rijksoverheid: de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft namens de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een indemniteitsgarantie toegekend.

Strijden ga ik - Anton de Kom en de Surinaamse Studenten Unie

- Universitaire Bibliotheken Leiden
- Oud leden van de Surinaamse Studenten Vereniging
- The Black Archives Amsterdam
- Vfonds
- Gemeente Leiden
- Cultuurfonds Zuid-Holland
- Mondriaan Fonds

Doesjenel Prijs

- Leiden, Stad van Ontdekkingen
- Jong Mecenaat
- Mondriaan Fonds

Hardnekkigheid van de Hoop

- Leiden, Stad van Ontdekkingen
- Mondriaan Fonds

Memorabel

- Fonds 1818
- Stichting De Carolusgulden

Kunstroute Leiden 2023

- Leiden, Stad van Ontdekkingen

Toegankelijk maken Staalmeestersboeken

- Metamorfoze
- Lucas van Leyden Mecenaat

Nieuwe lijst *Portret van een vaandeldrager van de Leidse schutterij* van schilder Ary de Vois

- Lucas van Leyden Mecenaat

Lucas van Leyden Mecenaat

Staalmeesters

- Rik Kamps
- Wim de Leeuw en Marisa Zwartjes
- Mevrouw Wurfbain-Sanders

Drapeniers

- Mark en Femke Aukema
- Tony Bel en Suze Bel-van Liere
- Buik & Van der Horst Gerechtsdeurwaarders
- Juul Covers en Ellen Simons
- De Clercq advocaten notariaat
- Philips Everts en Ineke Everts-Kuik
- Heleen Gall
- Alexander Geertsema
- Fred van Haasteren
- Hans Härtel
- Laaken Asset Management N.V.

- Ingrid Moerman
- Frits Rijksen en Henny Buschman
- Menno en Miep Smitsloo
- Caesar Sterk
- Carel Stolker
- Marijke van der Wal en Elisabeth Koning en een anonieme mecenas

Jong Mecenassen

- Willem en Mechteld den Blanken
- Quirijn en Dorothé Bongaerts
- Koen Brakenhoff en Geert Crielaard
- Elmo en Mirella Ferrier
- Matthijs Geneste
- Charlotte Harte en Franke Eleveld
- Olav en Margot Klaver
- Egberts Koops
- Nanneke en Jan-Pieter Kuipers-Staps
- SinArts gallery | Alex Lebbink en Wieteke Huijzer
- Mariken van Loopik en Wouter Huizer
- Marleen Maat
- Eva Mulder-Arends | Kunsthuizen BV
- Gijs Nieuwland en Yael Diamant
- Jelle en Meehea Park-Nijland
- Anne-Isabelle Richard en Alexandre Afonso
- Carolien Stolte
- Bas en Mariska van Zelst-de Wit

En tenslotte

- alle particuliere (anonieme) schenkers en bruikleengevers en de leden van de Vereniging van Belangstellenden in Museum De Lakenhal

AANWINSTEN

Aankopen

- auteur Petrus Opmeer, uitgegeven door Petrus Pratanus, Martelaars-Boek, Ofte Historie der Hollandse Martelaren, welke om de Christen Catholijke Gods-Dienst, Soo ten tijden van de woeste Heidenen, als der Hervormde Nieugesinden seer wreed zijn omgebragt. & Naader bewijs en bygevoedde anmerkingen, wegens eeing kort gemelde saaken, in het Hollands Katholijk martelaars-boek, met de levens det Hollands Heyligen, en Christen Oudheden, 1700
- Théodore Géricault, naar schilderij van Ary de Vois, Le Porte-Étendard, ca. 1817
- Bunny Soeters, Zelfportret, eerste kwart 21ste eeuw
- Bunny Soeters, Boos meisje, eerste kwart 21ste eeuw
- Bunny Soeters, Figuur met hond, eerste kwart 21ste eeuw
- Remko Koopman, Drielerium - Ode aan de vrijheid, 2016-2018, verwerving mogelijk gemaakt door bemiddeling van Jos van den Broek
- ZEDZ, zonder titel, 2015
- ZEDZ, zonder titel, 2015

Bruiklenen

- Willem Dirxsz., Miskelk, 1510, Bruikleen van de R.K. Sint-Christoffelparochie, Dreumel, 2023; bruikleen van de R.K.

parochie Sint Victor en Gezellen, Wamel, 1982-1991; afkomstig uit de R.K. Sint Victor en Gezellenkerk te Wamel

- Anoniem, Pateen met gegraveerd Grieks kruis, verm. 17de eeuw, bruikleen van de R.K. Sint-Christoffelparochie te Dreumel, 2023; afkomstig uit de R.K. Sint Victor en Gezellenkerk te Wamel
- Anoniem, Lepelverm., 19de eeuw, bruikleen van de R.K. Sint-Christoffelparochie te Dreumel, 2023; afkomstig uit de R.K. Sint Victor en Gezellenkerk te Wamel
- Jacob Toorenvliet, portret van het gezin van Dr. Cornelius Schrevelius en Theodora van Groenendijk te Leiden, 1660, particuliere bruikleen
- Bram van Velde, Meisje aan het venster, ca. 1918, bruikleen van de collectie Ab en Ann Mahn
- David Bailly, Jonge man met bontmuts, ca. 1635 - ca. 1640, bruikleen Rijksmuseum, Amsterdam

Schenken

- Hermanus Zaalberg, Eierdopje, ca. 1920-1940, particuliere schenking
- Hermanus Zaalberg, Dekschaal ca. 1930-1940, particuliere schenking
- Meindert Huibert Zaalberg, Potterij Zaalberg, Kop met reliëfapplique met stervorm en Nederlandse leeuw en tekst 'mei 1945 vrij', 1945 of erna, particuliere schenking
- Herman Zaalberg jr., Schaal met ossenbloedkleurige binnenzijde, 1968, particuliere schenking

- Herman Zaalberg jr., Diepe schaal met glazuur in diverse kleurschakeringen, tussen 1960-ca. 2000, particuliere schenking
- Gijb Zaalberg, Schaal met ossebloedkleur, 1979, particuliere schenking
- Gijb Zaalberg, Pot in verschillende textuur en kleisoorten, tussen 1961-1979, particuliere schenking
- ontwerp Joop Hekman, gegoten door Rijnlandse Kunstgieterij J.E. Stöxen, Reliëf met portretten van de familie Stöxen, 1961, Overdracht Museum Nienoord (Nationaal Rijtuigmuseum), Leek
- Anoniem, Obeliskvormige gevelpinakel afkomstig van het Leidse stadhuis, 1737, schenking Hans Verwoerd
- Firma Gebroeders Van Wijk & Co N.V., Dekenfragment, ca. 1930, aangeboden door familie Lodder-van Leusden, 2020; de schenking is na de COVID-19-pandemie bekrachtigd in 2023
- Anoniem, Vouwsleutel, afkomstig van Breestraat 24, ca. 1650 tot 1768, met dank aan familie Koningsveld
- Anoniem, Spinnewiel voor het spinnen van inslaggaren tweede helft 17de - eind 18de eeuw, schenking E. Steinert, Leiden
- Communityproject van Sara Vrugt en Nina Mathijssen, Staal van de wollen stof die is vervaardigd bij het communityproject Van Kade Tot Zelfkant, 2022, het communityproject is mede gefinancierd door de Stichting Vrienden van het Singelpark
- Brouwers Aardewerk NV, Leiderdorp, Wandbord met opschrift 'Arbeid adelt', februari 1909, schenking mevrouw Van Beelen- van Leeuwen
- Anoniem, Glasruitje met voorstelling van een vrouw achter een spinnewiel, eerste helft 17de eeuw, schenking uit de Mercura Collectie
- Firma Van Kampenhout, Haarwerken van de firma Van Kampenhout (ca. 53 stuks), 19de eeuw, particuliere schenking
- Firma Van Kampenhout, Haarwerk in ovaalvormige lijst, met grafmonument en zeis, links ervan een boom, 19de eeuw, particuliere schenking
- Firma Van Kampenhout, Haarwerk in ovaalvormige lijst, met grafmonument en zeis, rechts ervan een boom, treurwilg, 19de eeuw, particuliere schenking
- Floris Verster, Anemonen, 1914, schenking de heer en mevrouw Sloos, Leiden
- Floris Verster, Staande militair met geweer en sabel, 1885, schenking de heer en mevrouw Sloos, Leiden
- Floris Verster, Staande militair, een pijp rokend, 1885, schenking de heer en mevrouw Sloos, Leiden

BRUIKLENEN

Langdurige bruiklenen van (collega-)instellingen, particulieren:

Particuliere bruikleengever

- Jacob Toorenvliet. Portret van de familie Schrevelius. 1660. Inv.nr. B 1633

Rijksmuseum, Amsterdam

- David Bailly. Jonge man met bontmuts. ca. 1635 - ca. 1640. Inv.nr. B 1636

Collectie Ab en Ann Mahn

- Bram van Velde. Meisje aan het venster. ca. 1918. Inv.nr. B 1635

R.K. parochie Sint Christoffel te Dreumel

- Willem Dirxsz. Miskelk. 1510. Inv.nr. B 1168.1
- Anoniem. Pateen met gegraveerd Grieks kruis. verm. 17e eeuw Inv.nr. B 1168.2
- Anoniem. Lepel. verm. 19e eeuw Inv.nr. B 1168.3

The Phoebus Foundation, Antwerpen

- Toegeschreven aan Bernaert de Rijckere. Portret van Daniël van der Meulen. 1583. Inv.nr. B 1337
- Toegeschreven aan Bernaert de Rijckere. Portret van Hester della Faille. 1583. Inv.nr. B 1338

Beëindiging langdurige bruiklenen van (collega-)instellingen, particulieren:

C. Roose, Westmalle

- Toegeschreven aan Bernaert de Rijckere. Portret van Daniël van der Meulen. 1583. Inv.nr. B 1337
- Toegeschreven aan Bernaert de Rijckere. Portret van Hester della Faille. 1583. Inv.nr. B 1338

Tijdelijke bruiklenen aan (collega-)instellingen voor tentoonstellingen:

- Museo Thyssen-Bornemisza, Madrid: Women Masters, Old and Modern, 31 oktober 2023 - 4 februari 2024, 159.766 bezoekers Catharina de la Court-Backer. Bloemstillevens. vóór 1711 ?S 2332
- Noordbrabants Museum, 's-Hertogenbosch: Brueghel De familiereünie, 30 september 2023 - 7 januari 2024, 94.293 bezoekers Jan Brueghel de oude. Wachtpost in een bos. 1612. Inv.nr. B 1302
- Museum Barberini, Potsdam: Impressionism in Holland, 8 juli - 22 oktober 2023, 103.414 bezoekers Hendricus Petrus Bremmer. Landschap met molen. 1894. Inv.nr. S 2345
- Fondation Custodia, Parijs. Jacobus Vrel, 17 juni – 17 september 2023, 29.000 bezoekers Hendrik van der Burgh. De Groenmarkt met gezicht op de Stille Rijn in Leiden. 1660. Inv.nr. S 1057

Overige tijdelijke bruiklenen uit:

- Vereniging Rembrandt, Tefaf Maastricht. 8 maart – 18 maart 2023. Ongeveer 50.000 bezoekers.
Ary de Vois. Vaandeldrager. 1664. inv. nr. E 129.

Tijdelijke bruiklenen van (collega-)instellingen voor tentoonstellingen:

David Bailly - Tijd, dood en ijdelheid, 10 maart 2023 t/m 2 juli 2023

- Rijksmuseum, Amsterdam
- Brantsen van de Zyp Stichting, Arnhem
- Staatliche Museen zu Berlin, Kupferstichkabinett Berlin
- Musée du Temps, Dépôt du Musée des Beaux-Arts et d'Archéologie, Besançon
- Slovenska Narodna Galeria, Bratislava
- Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, Brussel
- Jean Moust Old Master Paintings, Brugge
- Historisch Museum, Den Briel
- Koninklijke Bibliotheek, Den Haag
- Mauritshuis, Den Haag
- Städel Museum, Frankfurt am Main
- Muzeum Narodowe Gdansk
- Groninger Museum, Groningen

- Teylers Museum, Haarlem
- collectie Grandjot / Böcken, Hamburg
- Universitaire Bibliotheken Leiden, Leiden
- Nationalhistoriske Museum, Kasteel Frederiksborg, Hillerød
- National Gallery of Canada, Ottawa
- Ashmolean Museum, University of Oxford,, Oxford
- Fondation Custodia, Parijs
- Musée du Louvre, Parijs
- Muzeum Narodowe, Wrocław
- John & Marine Fentener van Vlissingen Art Foundation, Zeist
- Particuliere bruikleengevers / private lenders

Siebold's Dreams, 25 mei t/m 24 september 2023

- Marta Volkova en Slava Shevelenko, Maastricht

Doesjenel prijs 2023, 23 september 2023 t/m 7 januari 2024

- G.C. Heemskerk
- Kwinnie Lê
- Emma van Noort

De hardnekkigheid van de Hoop, 23 september 2023 t/m 7 januari 2024

- Hans de Bruijn, Leiden

RESTAURATIES

- **2449.1.** Anoniem, *Kruiskozijn met fantasiefiguren*, ca. 1543. Behandeling uitgevoerd door Le Singe Violet, restauratie van antieke meubelen en historische binnenruimtes, Leiden, 2023.
- **2768.** Franciscus le Dieu, [plaats onbekend] 1700, *Staande klok met speelwerk*, ca. 1740. Behandeling staand horloge uitgevoerd door Le Singe Violet, restauratie van antieke meubelen en historische binnenruimtes, Leiden. Behandeling uurwerk uitgevoerd door Jitsko Vrieze, The Course of Time, Den Haag. Uitgevoerd in 2023.
- **5760.** Anoniem, *Deur van de Staalmeesterskamer van de Lakenhal*, 1668. Behandeling uitgevoerd door Le Singe Violet, restauratie van antieke meubelen en historische binnenruimtes, Leiden, 2023.
- **B 1614.** Antoine Aloys Emmanuël van Bedaff, Antwerpen 1787 - Brussel 1829, *Het ontzet van Leiden*, tussen 1815-1829. Behandeling schilderij uitgevoerd door Kathrin Kirsch, Restauratieatelier Amsterdam, Amsterdam. Behandeling lijst uitgevoerd door Sainthill Lijsten, Haarlem. Uitgevoerd in 2023.
- **E 128.** Willem van Mieris, Leiden 1662 - Leiden 1747, *Portret van Catharina van der Voort*, ca. 1685. Bruikleen Vereniging van Belangstellenden in Museum De Lakenhal (Vriendenvereniging VBL). Behandeling uitgevoerd door Johanneke Verhave, Restauratie Atelier Rotterdam, Rotterdam. Uitgevoerd in 2023. Gefinancierd door Vriendenvereniging VBL.
- **S 305.1.** Hendrik Meijer, Amsterdam 1744 - Londen 1793, *Landschap met hop oogstende boeren*, vermoedelijk 1772. Behandeling uitgevoerd door Le Singe Violet, restauratie van antieke meubelen en historische binnenruimtes, Leiden, 2023.
- **S 305.3.** Hendrik Meijer, Amsterdam 1744 - Londen 1793, *Gezicht in een brouwerij*, vermoedelijk 1772. Behandeling uitgevoerd door Le Singe Violet, restauratie van antieke meubelen en historische binnenruimtes, Leiden, 2023.
- **S 5752.** Casper Faassen, Leidschendam 1975, *Gezicht op Leiden 'Vogelvlucht'*, geconcipieerd 2013; uitgevoerd in 2016. Nieuwe lijst gemaakt door Frame Products, Amsterdam, 2023.
- *De Oud-Hollandse Keuken* werd gerestaureerd door Henk Nijenhuis, restaurator. Restauratie afgerond in 2023.

NEVENACTIVITEITEN

Tanja Elstgeest, directeur

Bestuurslid Theater Instituut Nederland

Bestuurslid theatergezelschap Action Zoo Humain, Gent

Bestuurslid Mundus Vult Decipi, Amsterdam

Voorzitter Commissie Beeldspoor, Theater Rotterdam

Janneke van Asperen, conservator oude kunst

Voorzitter Commissie Website, CODART, internationaal netwerk van conservatoren Nederlandse en Vlaamse kunst

Adviescommissie Zuid-Holland, Prins Bernhard Cultuurfonds

Commissie Schilderijen, Koninklijk Oudheidkundig Genootschap (KOG)

Netwerk Museaal Herkomstonderzoek, Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed (RCE)

Jori Zijlmans, conservator geschiedenis

Landelijk Museumplatform De 80-jarige Oorlog

Redactie van de 3 oktoberlezing Universiteit Leiden

Geschied- en Oudheidkundig genootschap van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde

Museumplatform vrouwelijke conservatoren Nederland

Commissie Restauratie Gouden Koets 3 October-Vereeniging

Jury Oud Leiden prijs, Historische vereniging Oud Leiden

Prosper de Jong, conservator kunstnijverheid

Corpus Vitrearum Nederland

Commissie Redactie Leids Jaarboekje van de Historische Vereniging Oud Leiden

Nicole Roepers, conservator actuele kunst

Bestuurslid Stichting Stadsfotograaf Leiden

Jurylid Doesjenel Prijs voor jonge kunstenaars

Jurylid Young Artists, Ars Aemula Naturae

Jurylid Nationaal Atelier juli 2023

Jurylid Beeldende Kunstprijs De Familiekamer, Zoeterwoude

Jurylid Young Artists, Ars Aemula Naturae, Leiden

PUBLICATIES

Janneke van Asperen, conservator oude kunst

Janneke van Asperen, 'Zelfportretten en vriendenportretten van David Bailly', in: J.L. van Asperen, R.E.O. Ekkart en C. Vogelaar (red.), *David Bailly. Tijd, dood en ijdelheid* (2023), Zwolle/Leiden 2023, pp. 29-46.

Janneke van Asperen, 'Een vaandeldrager voor Leiden', Bulletin Vereniging Rembrandt 33, nr. 1 (2023), pp. 12-14.

Prosper de Jong, conservator kunstnijverheid

Prosper de Jong, 'Wapenstein uit Leidse stadspoort gerestaureerd', in: Oud Leiden Nieuws 23 nr. 3, pp. 33-34.

Nicole Roepers, conservator actuele kunst

Nicole Roepers, 'Inleiding', in: De vele gezichten van Bunny Soeters, uitgave Ars Aemula, Leiden 2023, pp. 7-10.

PRESENTATIES & LEZINGEN

Janneke van Asperen, conservator oude kunst

Lezing 'Kunst in Leiden', cursus Leidologie, Historische Vereniging Oud Leiden en Erfgoed Leiden en Omstreken, 2 december 2023.

Gesprek op zaal over representatie in de collectie van Museum De Lakenhal met Karwan Fatah-Black, Lakenhal Laat, Museum De Lakenhal, 10 november 2023.

Lezing 'The making of David Bailly – Tijd, dood en ijdelheid', Studium Generale, Universiteit Leiden, 26 maart 2023.

Lezing 'Zelfportretten en vriendenportretten van David Bailly', studiedag Museum De Lakenhal, 22 maart 2023.

Video 'Portret van een vaandeldrager: vijf vragen aan Janneke van Asperen' door Vereniging Rembrandt.

Lezing 'De vaandeldrager van Leidse fijnschilder Ary de Vois' voor leden Vriendenvereniging VBL, Lucas van Leyden Mecenaat en Vereniging Rembrandt, 15 januari 2023.

Jori Zijlmans, conservator geschiedenis

Workshop 'Textielverven: Hoe ruikt negentiende-eeuws donkerblauw?', Congres van het Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap, Openluchtmuseum Arnhem, 13 april 2023.

Lezing 'In memoriam Erwin Olaf en Q&A over Liberty', College op Zondag, Museum De Lakenhal, 1 oktober 2023.

Interview voor podcast *De muze is moe*, AVRO/TROS, 2023.

Interview voor podcast *Een Leidse erfenis, op zoek naar koloniaal verleden van Leiden*, 2023.

Interview voor *Hutspodcast*, Radio Sleutelstad, 2023.

Renée Volkers, conservator moderne kunst

Duo-lezing 'Duik dieper in 3D printen van schilderijen' met Liselore Tissen, College op Zondag, Museum De Lakenhal, 3 december 2023.

Prosper de Jong, conservator kunstnijverheid

Lezing 'Een wandeling langs collectie in Museum De Lakenhal', Katholieke Ouderen Bond afd. Leiden, 24 januari 2023.

Lezing 'Aanwinsten kunstnijverheid 2012-2023', Vereniging Vrienden Nieuwe Kunst 1900, Leiden, 4 februari 2023.

Duo-lezing 'Restauratie Oudhollandse keuken' met Henk Nijenhuis, College op Zondag, Museum De Lakenhal, 5 november 2023.

Nicole Roepers, conservator actuele kunst

Opening expo Bunny Soeters, Ars Aemula, 16 april 2023.

Opening Young Artists, Ars Aemula, 2 april 2023.

Lezing VBL najaarstentoonstellingen, 14 juni 2023.

Lezing/rondleiding Doesjenel Prijs voor Jong Mecenaat, 9 september 2023.

Opening expo Inge Reisberman, De Meelfabriek, 22 september 2023

Lezing 'In memoriam Erwin Olaf en Q&A over Liberty', College op Zondag, Museum De Lakenhal, 1 oktober 2023

Lezing Art Science studenten Universiteit Leiden/KABK, 'Doesjenel Prijs', Museum De Lakenhal, november 2023.

Interview voor podcast *De muze is moe*, AVRO/TROS, 10 april 2023.

MEDEWERKERS

DIRECTIE

Directeur
Secretariaat

Tanja Elstgeest
Marijke de Wit-van 't Holt

CONSERVATOREN

Conservator moderne kunst
Conservator oude kunst
Conservator actuele kunst
Conservator geschiedenis
Conservator kunstnijverheid
Stagiair geschiedenis

Renée Volkers (*vanaf 1-9*)
Janneke van Asperen
Nicole Roepers
Jori Zijlmans
Prosper de Jong
Daniëlle van Goethem, Sara
Wieman

PROGRAMMA & COLLECTIE

Hoofd programma en collectie
Projectleider tentoonstellingen

Collectieregistrator
Bruikleenregistrator
Depotbeheerder
Medewerker behoud en beheer
Medewerker collectie

Denise Frank
Reina de Smeth (*tot 31-5*),
Jacowies Surie, Eva Echternach
Jenny de Bruin
Jeroen Hermens
Roos Kliphuis
Lean Vliegenhart
Channah Hofsté

PUBLIEK

Hoofd publiek
Medewerker communicatie &
publiciteit
Medewerker PR & online communicatie

Astrid Jacobs
Selma van der Meijs, Esther
Sibbel (*tot 19-03*)
Harriot Voncken (*tot 30-9*), Anne
van den Dool, Oekje van Asten
(*vanaf 9-10*)
Anouk Heesbeen-de Vos (*tot 31-10*),
Wyske Visser (*vanaf 1-5*)
Jesse Budel-Spaans
Susanne Wolzak, Merijn de Groot

Publiekscoördinator

Coördinator publieksservice
Medewerker events
Medewerker educatie
Medewerker content & digitale
platformen
Medewerker publieksbegeleiding
Medewerker werving en relatiebeheer
Medewerker fondsenwerving
Medewerker onderzoek & analyse
Retailmanager
Beeldredacteur
Projectcoördinator (o.a. Kunstroute)

Marloes van Dommele
Yasmin Wegman

Lydia Vermond
Tara Lem, Sylvia Heijnen (*vanaf 1-11*)
Sarah Punselie
Mareille van der Heijde
Caren Apers (*tot 15-3*)
Resi van der Ploeg

BEDRIJFSVOERING

Hoofd Bedrijfsvoering

Stefan Witteveen, Frits. Meijer
(*vanaf 09-10*), Eric Jan Krupe
(*vanaf 09-10*)

Medewerker financiën

Peter Haverman

Medewerker advies bedrijfsvoering

Wim Nijbroek (*tot 30-6*)

Coördinator beveiliging

Jeffrey van der Toorn (*tot 31-7*),
Peter Degens (*van 1-6 tot 30-9*),
Rick de Graaff (*vanaf 09-10*)

Medewerker beveiliging

Joes Olijerhoek, Jasper Willard
(*tot 30-6*); Kevin Meijers, Satish
Pherai, Mitchel ter Huizen (*vanaf*
1-8), Ingrid van Rossum (*vanaf 1-*
8)

Medewerker service & veiligheid

Paul Overdijk, Margit Vink, Maria
van Dijk-Stol, Julia Gütlich (*vanaf*
31-5), Anoek de Jager (*vanaf 6-6*),
Rosa Dalle Verdove (*vanaf 1-9*),
Nikita Ruchtie (*vanaf 12-7*)

Medewerker tentoonstellingen &
techniek

Frank van der Groen

Medewerker gebouw & techniek
Huismeester

Jacco Spaargaren
Arjan van Berkel

VRIJWILLIGERS

In 2023 waren de volgende vrijwilligers verbonden aan ons museum:
Alimieke Bol, Anneke de Visser, Annette Wagemans, Bas den Dekker,
Beatrix Peereboom-Voller, Bert van Sloten, Carolien Bloem, Elisabeth
Lodewijk, Ellen Meeboer, Elly Moonen, Erlijn Boersma, Hanna van den
Berg, Harriët van Heusden, Henk Burghout, Ilona Strik, Irma Schulte
Fischedick, Jon Mann, Judith Zwagerman, Klaas Knol, Leesa Brinkley, Marc
van Os, Marcel Pieters, Maria van der Meij, Monica Huijben, Monique
Sleijser, Natalia Jegudina, Noortje van de Peppel, Paul Symons (*tot 1-8*),
Peter Snoek, Qwen Klis, Riet van Schie, Sophia Overdevest, Wilma Mank,
Yvonne Godding

Hierboven staan zowel medewerkers in dienst, inhuurkrachten en ZZP-
ers. In totaal was er 34 fte per in dienst per 1 januari en 35 fte per 31
december.

CONTACT

MUSEUM DE LAKENHAL

OUDE SINGEL 32

2312 RA LEIDEN

071 - 516 5360

POSTADRES

POSTBUS 2044

2301 CA LEIDEN

KANTOOR

LAMMERMARKT 31

2312 CL LEIDEN

COLOFON

TEKST & VORMGEVING

MUSEUM DE LAKENHAL

FOTO'S

TACO VAN DER EB, KARIN BORGHOUTS,
JOEP JACOBS, BIBI VETH, SIMONE BOTH,
HASSE VERKUYL, RONALD TILLEMANN,
MUSEUM DE LAKENHAL

